

**Akční plán MV a Policie ČR
k realizaci národní strategie protidrogové politiky
na období 2003 - 2004**

OBSAH

I. PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA
**II. VÝCHODISKA KE ZPRACOVÁNÍ AKČNÍHO PLÁNU MV A POLICIE ČR K
REALIZACI NÁRODNÍ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY NA
OBDOBÍ 2003 - 2004**

1. Úvod
- 2.

Situace v oblasti nelegálních drog v ČR z hlediska působnosti resortu MV

- 2.1 Vývoj situace v oblasti OPL od roku 1989 na území ČR
- 2.2 Současný stav na úseku obchodování s OPL v ČR
- 2.3 Nejčastěji zneužívané drogy v ČR a jejich účinky
- 2.4 Stručná situace v oblasti nejvíce zneužívaných drog jako látek

- 3.

Politické dokumenty

- 4.

Legislativní nástroje k prosazování práva na úseku drog

- 4.1 Mnohostranné mezinárodní úmluvy
- 4.2 Dvoustranné mezinárodní úmluvy
- 4.3 Vybraná vnitrostátní legislativa vztahující se k OPL

- 5.

Přehled působnosti útvarů MV a Policie ČR odpovědných za problematiku drog

- 5.1 Vývoj situace v rámci MV
- 5.2 Vymezení působností útvarů MV a Policie ČR

- 6.

Protidrogové preventivní aktivity MV a Policie ČR

- 6.1 Protidrogové preventivní aktivity MV
- 6.2 Protidrogové preventivní aktivity Policie ČR

7.

Spolupráce v oblasti boje s drogami

7.1 Mezinárodní spolupráce, Schengenské acquis

7.2 Meziřesortní spolupráce

7.3 Činnost MV v Radě vlády pro koordinaci protidrogové politiky a zastoupení v jejích pracovních orgánech a skupinách

8.

Shrnutí

III. AKČNÍ PLÁN A NÁVRHY KONKRÉTNÍCH OPATŘENÍ

1.

Cíle a priority Akčního plánu MV a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004

1.1 Omezení dostupnosti nelegálních drog na území ČR - dovozu, vývozu a výroby

1.2 Vyšší efektivita práce Policie ČR v oblasti boje s trestnou činností související s drogami

1.3 Ochrana lokálních komunit před trestnou činností související s drogami

1.4 Ochrana dětí a mladých lidí před nelegálními drogami

2.

Návrhy konkrétních opatření

IV. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Problémoví zneuživatelé drog podle druhu drogy a věkových skupin za období od 1. ledna do 30. září 2002

Příloha č. 2 Úkoly vyplývající z Národní strategie protidrogové politiky na období let 2001 - 2004 - stav plnění

Příloha č. 3 Dvoustranné mezinárodní dohody
Další smlouvy v gesci MV, které mohou být základem pro spolupráci v oblasti prevence a boje proti trestné činnosti související s OPL

Příloha č. 4 Úkoly vyplývající pro MV z Schengenského acquis - stav plnění

I.

Předkládací zpráva

Dne 23. října 2000 přijala vláda České republiky svým usnesením č. 1045 "Národní strategii protidrogové politiky na období let 2001 - 2004". Tento materiál předložil vládě premiér vlády České republiky jako předseda Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Národní strategie, v níž byly definovány základní východiska, priority, cíle a úkoly směřující k řešení problému omamných a psychotropních látek (dále jen OPL), je podkladem pro tvorbu protidrogových strategií příslušných resortů a dalších orgánů veřejné správy.

Ve vládou schválené Národní strategii protidrogové politiky byla ministru vnitra uložena řada důležitých úkolů, jejichž realizace, jak se ukázalo, není bez jejich rozpracování a zasazení do koncepčního rámce možná. To je důvodem pro zpracování a předložení Akčního plánu Ministerstva vnitra a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004, který navazuje na Národní strategii protidrogové politiky na období let 2001 - 2004 (dále jen Akční plán MV a Policie ČR).

Ke zpracování **Akčního plánu MV a Policie ČR** byla vytvořena pracovní skupina, jejímiž členy jsou zástupci odboru prevence kriminality MV, Policie ČR národní protidrogové centrály SKPV, Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, odboru vzdělávání a správy policejního školství MV, Inspekce ministra vnitra, Správy hl. města Prahy Policie ČR, Ředitelství služby dopravní policie, Ředitelství služby pořádkové policie a Ředitelství služby železniční policie.

Cílem pracovní skupiny bylo předložit vedení resortu ucelený koncepční materiál, který zahrnuje cíle a priority vnitroresortní protidrogové strategie a návrhy konkrétních opatření, jež povedou ke snižování škod, které trestná činnost související s drogami způsobuje občanům, lokálním komunitám, státu a dalším subjektům. Dalším cílem je zvýšení efektivity boje s organizovaným zločinem v této oblasti, a to jak v rámci České republiky, tak i na mezinárodní úrovni.

Materiál obsahuje:

- předkládací zprávu
- **východiska ke zpracování Akčního plánu MV a Policie ČR**, která obsahují **analytickou část** zahrnující stručnou charakteristiku situace na úseku drog v České republice z hlediska působnosti resortu vnitra, informaci o dělbě působnosti jednotlivých útvarů MV a Policie ČR na úseku boje proti drogám, **přehled hlavních politických dokumentů** ve věcech drog určujících tvorbu příslušných strategií, přehled legislativních nástrojů k prosazování práva v této oblasti, preventivní aktivity a přehled mezinárodní a meziresortní spolupráce v uvedené oblasti,
- **Akční plán MV a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004**, v němž jsou formulovány návrhy konkrétních úkolů, včetně termínů plnění.

K materiálu se vztahují čtyři přílohy. Příloha č. 1 obsahuje tabulku problémových zneužívatelů drog podle druhu drogy a věkových skupin za období od 1. ledna do 30. září

2002. Součástí přílohy č. 2 je přehled plnění úkolů vyplývajících pro MV z Národní strategie protidrogové politiky na období 2001 - 2004. Příloha č. 3 je doplněním legislativních nástrojů o dvoustranné mezinárodní dohody a další smlouvy v gesci MV, které mohou být základem pro spolupráci v oblasti prevence a boje proti trestné činnosti související s drogami. Příloha č. 4 obsahuje přehled úkolů, které vyplývají z Schengenského acquis - kapitoly Omamné a psychotropní látky.

II.

Východiska ke zpracování Akčního plánu MV a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004

1.

Úvod

Sledování vývoje protidrogové politiky států EU a USA potvrzují, že jednostranný přístup - čistě represivní, nebo liberální - problém zneužívání omamných a psychotropních látek (OPL) jako sociálně patologického jevu neřeší. Represivní přístup vede ke kriminalizaci a stigmatizaci velkého počtu jedinců i celých komunit a zabraňuje jejich společenské reintegraci, zatímco liberální přístup vytváří podhoubí pro takřka nekontrolovatelné šíření OPL a jejich zneužívání, zejména mladší populací, sociálně slabými a psychicky labilními jedinci na straně jedné, a masový nárůst kriminality včetně vytváření obrovských nelegálních finančních zisků na straně druhé. Relativně novým trendem protidrogových politik států, které mají s bojem proti nelegálním drogám dlouholeté zkušenosti, je příklon k aboličním přístupům, které nepostrádají i některé donucovací prvky (např. podmíněná léčba jako alternativa k trestnímu stíhání).

Filozofie protidrogových politik jednotlivých států, ale i gesce za její koordinaci se do jisté míry liší. Např. hlavní filozofií protidrogové politiky Velké Británie je "minimalizace škod", a to zejména způsobených trestnou činností, ale i v oblasti zdravotní, sociální a ekonomické. S tímto pojetím souvisí i gesce za koordinaci protidrogové politiky, která spadá do působnosti resortu vnitra. Oproti tomu je např. v Rakousku problém drog vnímán zejména jako problém zdravotní - "léčba před trestem", přičemž gesci za koordinaci protidrogové politiky nese ministerstvo zdravotnictví. Společným cílem protidrogových politik všech rozvinutých států je snížení dostupnosti drog a nekompromisní a maximálně efektivní spolupráce orgánů činných v trestním řízení v boji s organizovanou kriminalitou související s výrobou, transferem a distribucí drog a s legalizací výnosů organizovaných skupin. Mimořádný význam je přisuzován prevenci drogových závislostí, maximálně dostupné léčbě a sociální rehabilitaci drogově závislých a ochraně občanů a lokálních komunit před tzv. drogovou kriminalitou. Na protidrogovou politiku vyčleňují jednotlivé státy značné finanční prostředky.

Tyto trendy odrážejí i příslušné dokumenty OSN a EU.

2.

Situace v oblasti nelegálních drog v ČR z hlediska působnosti resortu MV

2.1 Vývoj situace v oblasti OPL od roku 1989 na území ČR

Současná česká drogová scéna je významně ovlivněna odlišným vývojem v oblasti zneužívání, výroby, distribuce a transferu drog v druhé polovině 20. století v ekonomicky rozvinutých demokratických státech a v zemích příslušejících k tzv. socialistickému bloku, včetně ČR. To ovšem neznamená, že se drogy u nás nezneužívaly. Zpočátku byly zneužívány drogy zejména rostlinného původu - konopí, houby, rostliny z čeledi lilkovitých, např. durman, blín a rulík, specifickým druhem toxikomanie byl, a do současné doby je, sniffing -

čichání těkavých látek. Později začalo být zneužíváno dostupných léků, jako Fenmetrazin, Dexfenmetrazin, Ipecarin, Pleumolysin, Solutan, Alnagon, Benephorin, Diolan, Yastyl apod., které se zpracovávaly k toxikomanské potřebě (např. z Alnagonu se do současné doby vyrábí silný opiát Braun.) V sedmdesátých letech se začal "vyrábět" metamfetamin – pervitin.

Po roce 1989 začaly do ČR proudit všechny druhy drog. U nás vyráběný pervitin se stával stále známějším. Nejprve byl vyvážen jako finální produkt, později vyjížděly do zahraničí osoby, které jej uměly "uvařit". Do ČR se začali sjíždět toxikomané a obchodníci s drogami z jiných států. Liberální legislativní prostředí v této oblasti a snadná dostupnost drog vytvářely příhodné podmínky pro akceleraci dalšího rozvoje "drogového trhu" v ČR.

Dalším dynamizujícím aspektem byly liberální postoje české společnosti vůči zneužívání drog, které bezprostředně souvisely s její minimální zkušeností s jinými drogami, než s tabákem a alkoholem. Stejně nezkušená byla i veřejná správa a orgány činné v trestním řízení. Držení drogy pro vlastní potřebu nebylo trestné, takže nebylo možné ani definovat množství přesahující tolerovatelné "množství pro vlastní potřebu". Podobně i absence zákonné normy, která by bránila praní špinavých peněz, vytvářela prostředí, v němž bylo snadné a téměř bez rizika legalizovat v ČR výnosy z trestné činnosti. (K částečnému zlepšení situace došlo až přijetím zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, který nabyl účinnosti dnem 1. července 1996.) A konečně poslední významnou podmínkou pro rozvoj drogového trhu byla rozvinutá výroba a distribuce domácího pervitinu.

V devadesátých letech, zejména po roce 1993, dochází na české drogové scéně k výrazným změnám. Z hlediska transferu drog se z původně tranzitní země ČR stala i zemí cílovou. Prudce vzrostl počet osob zaangażovaných na obchodu s OPL i osob, které nelegálně drogy zneužívají.

Situace se částečně změnila až od 1. ledna 1999, kdy nabyl účinnosti zákon č. 112/1998 Sb. a s ním novela trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb. ve znění změn a doplňků) a zákona o přestupcích (zák. č. 200/1990 Sb. ve znění změn a doplňků), kterým byla uzákoněna možnost trestního postihu držení drog pro vlastní potřebu.

Držení drog pro vlastní potřebu je upraveno v § 187a trestního zákona, kdy je trestné držení drogy pro vlastní potřebu v množstvím větším než malém. Držení drogy v množstvím menším než malém je přestupkem dle § 30 písm. j) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Subjektem uvedených deliktů je obligatorně osoba zneužívající OPL. Pokud se týká kvantifikace uvedených množství drogy, půjde zpravidla o takové množství, které je schopné v daném případě u dané osoby ohrozit její zdraví nebo život. V aplikační praxi se prosazuje zjednodušující tendence stanovit určitou obecně nebezpečnou kvantitativní hranici, po jejímž překročení je ohroženo zdraví každého průměrného držitele drog.

Výše uvedených ustanovení § 187a trestního zákona a § 30 písm. j) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, využívají dealeři, kteří jsou sami konzumenty drog. V praxi se setkáváme s případy, kdy dealer - konzument má u sebe jen takové množství drogy, které nezakládá odpovědnost pro trestný čin dle § 187a trestního zákona. Na svoji případnou obhajobu vždy uvádí, že drogy neprodává, ale že zajištěné OPL jsou pro jeho vlastní potřebu.

2.2 Současný stav na úseku obchodování s OPL v ČR

V současnosti jsou v ČR dostupné téměř všechny druhy nelegálních drog. Přesné údaje o počtu osob zneužívajících drogy nejsou k dispozici. Odhady vycházejí z nejrůznějších údajů, např. z množství zadržených OPL, počtu léčených osob docházejících do léčebně kontaktních center, z evidence nových problémových uživatelů drog nebo z počtu zadržených dealerů, či počtu prodaných injekčních stříkaček v lékárenské síti. Validita prezentovaných údajů je však sporná.

Závažným jevem je klesající věková hranice osob, které s OPL experimentují anebo je už pravidelně zneužívají. První kontakty s drogami jsou zjišťovány již u dětí mladších 15 let. Klasická drogová historie konzumenta OPL začíná experimentováním s drogami z konopí a rozpouštědly, později se stimulačními drogami, nejčastěji s nelegálně vyráběným pervitinem anebo s opiáty, nejčastěji s heroinem. (*Viz Příloha č. 1 - Problémoví zneuživatelé drog podle druhu drogy a věkových skupin za období od 1. ledna do 30. září 2002.*) Dnešní trend ukazuje na nárůst zneužívání drog neinjekční formou (kouření a šňupání heroinu, pervitinu, syntetické drogy apod.).

Dalším alarmujícím jevem je masové experimentování, či užívání tzv. "tanečních drog". Jde především o MDMA, jejíž následky byly do nedávné doby podceňovány. Taneční drogy jsou zneužívány zejména mladými lidmi tzv. "domácích párty", na diskotékách a v souvislosti s nejrůznějšími hudebními produkcemi.

Novým jevem na drogové scéně je tzv. "tekutá extáze" GHB /Gamma hydroxybutyrol/, která se vyskytuje i ve formě bílé krystalické látky. Je prodávána na diskotékách a v nočních klubech jako tzv. "chytrý nápoj" (smart-drink), oblíbena je i mezi kulturisty pro svůj anabolický efekt. Účinky této drogy nastupují asi po 15 - 30 minutách po požití a přetrvávají 3 - 6 hodin. Velmi snadno může dojít k předávkování, přičemž předávkovaná osoba je v přímém ohrožení života.

Narůstají případy experimentování s těkavými látkami (oxidem dusným, plynem do zapalovačů BUTAN) a nitridy prodávanými v sexshopech pod obchodním názvem POPPERS.

Dochází k častějším případům šíření OPL do menších měst a obcí, trestná činnost v oblasti obchodu s OPL v ČR páchána jednotlivými etniky a národnostními menšinami se vyznačuje značnými specifiky.

Zvýrazňují se rozdíly v kvalitě jednotlivých druhů drog, a to podle úrovně distribuční sítě (čím nižší úroveň, tím horší kvalita drogy – zejména u heroinu), prohlubují se konspirativní opatření ze strany výrobců a distributorů OPL, dochází k dislokaci výroben OPL do menších obcí a opuštěných objektů.

Nejohroženější skupinou obyvatel ČR je mládež. Svědčí o tom i prudce se zvyšující počet experimentujících a závislých dětí mladších patnácti let. Operativní poznatky policie signalizují zvýšené aktivity dealerů mezi školní mládeží, které nabízí především drogy z konopí obsahující delta – 9 – tetrahydrocannabinol (THC), ale i metamfetamin – pervitin nebo heroin. Tento vývoj provází i zvyšující se potřeba toxikomanů finančních prostředků na nákup drog a trestná činnost s tím související (majetková, násilná i kriminalita související s obchodováním s drogami). V zásadě se jedná o podobnou trestnou činnost jakou páchá tzv. galerka - tedy kriminální subkultura, pro kterou je páchání trestné činnosti zdrojem obživy.

Kriminální jedinci jsou další mimořádně vnímavou skupinou z hlediska rozvoje drogové závislosti. Problémem ovšem je, že tito lidé se rychle etablojí v kriminálním prostředí obchodu s drogami, např. při dealování drog (oproti zahraničním dealerům mají výhodu nenápadnosti, dokonalé znalosti prostředí, jazyka, mají zde zázemí a patřičné styky), a že dále kriminalizují drogovou scénu - dopouštějí se majetkové, mravnostní a násilné trestné činnosti, včetně vydírání na toxikomanech a páchají další trestnou činnost, např. krádeže všeho druhu, tedy kapesní, v obchodech, vykrádání aut, bytů apod., drobné loupeže, např. na nezletilcích, mladistvých a starých osobách (krádeže finančních prostředků, mobilních telefonů, kol, kabelek, přepadávání menších obchodů, starých lidí v bytech, ve výtahu, na chodbě domu apod.). Výše uvedené problémy se týkají i některých okrajových, sociálně desintegrovaných skupin populace.

Další rizikovou sociální skupinou z hlediska zneužívání drog jsou podnikatelé a vrcholní manažeři, kteří prostřednictvím drog usilují o vyšší výkon nebo o relaxaci (nejčastěji zneužívají metamfetamin nebo kokain). Tito lidé se však do statistik osob hlásících se do léčebných zařízení a navštěvujících léčebně kontaktní centra dostávají do evidence nových problémových uživatelů drog až v době, kdy trpí psychickými poruchami a mají problémy v rodině.

Zasaženost české populace zneužíváním OPL se nevyhýbá ani profesím, jejichž výkon je podmíněn zvláštním režimem a jehož porušení s sebou nese závažná rizika (např. řidiči, piloti, vojáci v činné službě, policisté, lékaři, ale i obsluha v chemických továrnách, jaderných elektrárnách, pracujících na úpravě pitné vody pro velká města, obsluha plynových kotlů při vytápění měst, továren apod.). Pro výkon výše uvedených profesí musí být jednoznačně stanovena nulová tolerance jakékoliv drogy. Velmi potřebné je také uložení zákonné povinnosti k poskytnutí nejen krve a moče, ale např. i k odebrání vzorků slin, potu, vlasů anebo chlupů pro potřeby rozboru zaměřeného na zneužívání OPL, včetně odpovídající sankce v případě bezdůvodného odmítnutí. Zneužívání OPL by mělo být bráno v úvahu i při posuzování žádostí o vydání řidičského průkazu, zbrojního průkazu atp. Bez přijetí odpovídajících zákonů bude v budoucnu jen velmi obtížné vést úspěšný boj proti drogovému fenoménu.

Se zneužíváním OPL velmi úzce souvisí, v poslední době se neustále zvyšující, zneužívání anabolik. Trh s anaboliky se rozvíjí stejně jako trh s OPL. Se vzrůstající nabídkou klesají ceny. Jsou nabízena i anabolika určená pro veterinární účely. Prudký nárůst zneužívání se projevuje zejména u profesionálních sportovců, umělců, ale také mezi mládeží ve věku od 15 - 20 let. Značná část této trestné činnosti je situována do podnikání v oblasti "fitness" či kulturistiky.

Vytváří se drogové "klany", které si peníze na drogy opatřují trestnou činností. Skupinová a organizovaná trestná činnost je zřejmě závažnějšího charakteru, tedy pro společnost nebezpečnější trestné činy, při nichž lze získat větší finanční prostředky. K prodeji jsou zneužíváni i nezletilci, kteří nejsou trestně odpovědní. Dříve uvedené skutečnosti lze dovést z následující tabulky:

**Drogová kriminalita - § 187, 187a, 188, 188a trestního zákona
(evidenční statistický systém kriminality PP Policie ČR)**

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002

Skutky celkem	261	435	1 131	2 038	2 853	5 234	7 720	4 458	4 209	4 330
Pachatelé celkem	251	319	464	973	1 063	1 355	1 753	1 815	1 952	2 204
Pachatelé do 18 let	24	45	89	200	242	334	345	374	365	451

K uvedené tabulce je třeba uvést, že údaje vycházejí z počtu trestných činů, které byly objasněny a u kterých byl zjištěn pachatel. Objasněnost se pohybuje přibližně kolem 50% ohlášené trestné činnosti. Trestná činnost související s drogami je vysoce latentní. Výše škod způsobených trestnou činností související s drogami činí podle ČSU 25 - 30 miliard korun.

2.3 Nejčastěji zneužívané drogy v ČR a jejich účinky¹

2.3.1 Halucinogeny

Skupina drog, přírodních i syntetických, jejichž charakteristickým efektem je kvalitativní změna vědomí. Po požití drogy dochází k výrazným změnám psychiky, objevují se zrakové a sluchové halucinace, projevy depersonalizace (pocit odizení a nepřirozenosti ve vztahu k okolí a sobě samému), derealizace (chorobný odvrát od skutečnosti) a deformace času a prostoru. Největším nebezpečím bývá nesmyslná a nebezpečná jednání pod vlivem drogy, mohou se objevit příjemné prožitky, ale i hrůzné vjemy, které mají takovou intenzitu a důvěryhodnost, že se intoxikovaný snaží uniknout bez ohledu na možné zranění nebo smrt. Rizikem halucinogenů je nevypočitatelnost jejich efektu. Poruchy vnímání a duševní obtíže mohou přetrvávat i poté, co odezněla intoxikace např. toxické psychózy, flashbacky² nebo deprese.

Do této skupiny patří např. **kanabinoidy**³ (marihuana, hašiš, hašišový olej) - obsahují účinnou látku THC (delta -9 - tetrahydrokannabinol), **LSD**, **rostliny z čeledi lilkovitých** (rulík zlomocný, blín černý, durman obecný) obsahující atropin a skopolamin, **halucinogenní houby** (houby z rodu lysohlávek obsahující psychoaktivní látku psylocibin, muchomůrka červená a tygrovaná).

2.3.2 Opiáty

Jedná se o látky získané z opia. V medicíně jsou tradičně užívány pro tlumení silných bolestí. Na tyto látky vzniká poměrně rychle výrazná fyzická závislost, charakteristické jsou příznaky odvykacího syndromu tzv. opiátového typu - bolest svalů a kloubů, pocení, slzení, průjem atd. Tradičním opiátem naší drogové scény byl **Braun** (směs derivátů kodeinu), který je postupně vytlačován heroinem.

Opium - po požití drogy dochází k euforii, pocitu sladké únavy, objevují se také halucinace. Stav trvá několik hodin, intoxikace končí spánkem, po kterém následuje "kocovina", která může být příčinou další intoxikace. Při zneužívání se značně zvyšuje tolerance, proto je třeba neustále zvyšovat dávky. Zneužívání vede k tělesnému a duševnímu úpadku a předčasně smrti.

Morfin - účinky se dostávají velmi rychle. Euforie, celkový útlum, spavost a ztráta vědomí. Působí tlumivě na dýchací centrum, při vyšší dávce může způsobit jeho ochrnutí, což bývá příčinou smrti. Uživatel je unavený, podrážděný, trpí nechutenstvím, hubne. Trpí nespavostí, ztrátou libida a poruchami potence. Vedlejší účinky - zácpa, nevolnost, zvracení, záněty dýchacích cest, neplodnost u žen. Mimo psychické závislosti vzniká mimořádně silná somatická závislost.

Kodein - při nitrožilní aplikaci vyvolává závislost stejnou jako u morfinu, při odejmutí se objeví abstinenci příznaky podobné jako u morfinu.

Heroin - je nejzhubnější látka morfinové skupiny, vyznačuje se nejvyšší návykovostí. Působí stejně jako morfin, stačí však až 10 krát menší dávka. Má mnohem silnější analgetické účinky, do mozku proniká lépe, působí prudčeji, jeho účinek je však kratší. Po požití dochází k celkovému útlumu a ovlivnění dechového centra, což může vést až k úmrtí. Rychle se rozvíjí somatická a psychická závislost a tolerance. Závislost na heroinu je léčena **methadonem**, což je návyková látka stejné skupiny, která má mírnější účinky než heroin, má však delší odvykací syndrom.

2.3.3 Látky se stimulačním účinkem

Látky s budivým účinkem, které se užívají k odstranění únavy a k všeobecnému povzbuzení. Ve vyšších dávkách však způsobují silné vzrušení, třes, nespavost a křeče. Některé z nich způsobují závislost a poruchy některých orgánů.

Amfetamin, metamfetamin (pervitin) - látky synteticky vyrobené. Psychická závislost a tolerance na těchto látkách se vyvíjí rychle a přetrvává díky silné touze dosáhnout maximální euforie a vzrušení, k dosažení požadovaného účinku musí být množství zvyšováno. Následkem mohou být akutní a chronické otravy. Při akutní otravě se objevují poruchy žaludku a střev, bušení srdce, arytmie, vzestup krevního tlaku, neklid, nespavost, dráždivost, poruchy koncentrace a někdy i kolaps, který může vést ke smrti. Toxický syndrom je charakterizován změnami v chování, vizuálními, sluchovými a hmatovými halucinacemi. Ty mohou způsobit pocit paniky, agrese a nutkání k nenormálnímu chování. Postupně dochází k prohlubování poruchy a pocity se umocňují. Toxikoman je ve stálém pocitu ohrožení. To vede k nenormálnímu jednání, panickým útěkům a sebeobraným útokům. Východiskem z hlediska toxikomana může být i sebevražda.

Extáze - jako nežádoucí stavy po požití jsou popisovány nervozita, nespavost, neklid, podrážděnost, pocity deprese a únava, někdy i halucinace a pocity pronásledování. Největší nebezpečí zneužívání spočívá v poškození psychiky. Jako jiné stimulační drogy může vyvolat toxické psychózy, jejich důsledkem může být nepředvídatelné jednání a jeho následky. Dalším rizikem je předávkování a poškození nervové soustavy. Při intenzivním pohybu dochází k velké ztrátě tekutin a dehydrataci, může dojít k poškození ledvin a srdce. Účinky této drogy jsou dosti

nepředvídatelné. Dávka, kterou někdo dobře toleruje, může u jiného člověka způsobit otravu.

Kokain - má značný euforizující účinek, zvyšuje subjektivní pocit síly, duševních schopností, odstraňuje pocit únavy, hladu a žízně. Je jednou z nejnebezpečnějších drog. Při delším užívání vzniká chronická otrava - kokainismus. Dochází k poruchám krevního oběhu, objeví se zácpa, bolesti v krku, krvácení z nosu, záchvaty křečí, problémy s pamětí, pocity pronásledování, deprese a pokusy o sebevraždu. Dále se objevují poruchy spánku, nechutenství a zvracení, trávící potíže a někdy i epileptické záchvaty. Objevují se halucinace - časté jsou halucinace tělové (pocit napadení hmyzem a parazity). Kokain způsobuje nevyléčitelná poškození mozku, pokud je zneužíván v těhotenství, poškození plodu. Inhalací drogy se dostávají dechové potíže a poruchy srdečního rytmu, které mohou vést až k srdeční zástavě.

Crack - následky zneužívání jsou podobné jako u kokainu, ale nastupují rychleji. Objevuje se agresivita a sebevražedné tendence, člověk intoxikovaný crackem může být velmi nebezpečný a extrémně silný. Crack je vysoce návykový, v krátké době vyvolává silnou závislost. Hlavním problémem je vysoké riziko předávkování.

2.3.4 Těkavé látky

Do skupiny inhalovaných těkavých látek patří např. **benzin, syntetická lepidla, aceton, éter, toluen**. Některé z těchto látek jsou toxické pro játra, ledviny a srdce, jiné poškozují mozek nebo periferní nervovou soustavu. Intoxikace se projevuje netečností, poruchami psychomotoriky, euforií, sníženou schopností mluvit, myslet a pamatovat si, závratěmi a třesem. Dlouhodobější užívání vede k poškození mozku, jater, ledvin, periferních nervů, srdce a plic. Co do počtu úmrtí přímo při zneužívání je inhalace těkavých látek na prvním místě.

2.3.5 Tlumivé léky

Nejčastěji jsou užívané proti bolestem nebo na uklidnění. K nejstarším a nejnebezpečnějším látkám této skupiny patří **barbituráty (např. Diazepam, Rohypnol, Fenobarbital)**. Účinek se projevuje zpomalenou řečí, dojmem opilosti, poruchami myšlení a orientace, ospalostí, problémy krevního oběhu, zpomaleným dechem, bolestmi hlavy. Později trvalá roztrženosť, nechutenství, poruchy výživy, objevují se pocity pronásledování, poškození jater, ledvin a mozku. Dochází k psychické i somatické závislosti. Při náhlém vysazení může dojít k epileptickým záchvatům, deliriu až smrti.

2.3.6 Anabolické steroidy

Jedná se o látky příbuzné mužským pohlavním hormonům, které způsobují nárůst svalové hmoty a u žen maskulinizaci. Tyto látky jsou zneužívány především sportovci ke zvýšení síly a výkonu. Dlouhodobé zneužívání nese značná zdravotní rizika. Po stránce fyzické - poškození jater, ledvin, cév, vznik nádorů, riziko

srdečních onemocnění, hormonální poruchy, oslabení imunitního systému apod. Po psychické stránce – náhlé změny nálad, zvyšující se agresivita, úzkostné poruchy.

2.3.7 Alkohol a tabák⁴

Patří mezi nejrozšířenější rekreačně užívané drogy. U obou uvedených **legálních návykových látek** se řadí ČR na přední místa ve světovém žebříčku spotřeby. Díky vysoké toleranci, kterou ČR ke konzumaci alkoholu a tabáku má, spotřeba těchto látek stále roste.

Alkohol - patří mezi látky s účinky podobnými jako u barbiturátů. Účinek se projevuje euforií, výkyvy nálad, oslabení zábran, zkreslenou schopností úsudku, zhoršenou koordinací, rozostřeným viděním, zkresleným vnímáním, nejistou chůzí, koktavostí, zmateností, blábolením, ospalostí, agresivním a násilným chováním. Dlouhodobé užívání alkoholu může vést k obezitě, impotenci, poškození jater a mozku, srdečním onemocněním, vysokému krevnímu tlaku, třesu, deliriu tremens, psychóze a možné smrti. Nepřiměřené užívání alkoholu je také spojováno s poruchami v rodině, násilím, sexuálním násilím, zneužíváním dětí apod.

Tabák - podstatně zvyšuje riziko zhoubných nádorů, způsobuje onemocnění dýchacích cest, nemoci dolních končetin, je příčinou mnoha úmrtí na srdeční choroby.

2.4 Stručná situace v oblasti nejvíce zneužívaných drog jako látek

2.4.1 Kanabinoidy

Marihuana a hašiš jsou nejčastěji zneužívanými nezákonnými drogami v ČR. Během roku 2002 bylo celními orgány zabaveno téměř 18 000 g marihuany a 3 800 g hašiše⁵. Pracovníky NPC bylo v tomto roce zadrženo 4 015 g marihuany a 843 ks rostliny cannabis⁶. ČR je nejen tranzitní, ale i cílovou zemí obchodu. Zboží se přepravuje letecky v poštovních zásilkách, příručních zavazadlech nebo na těle, v silniční přepravě potom ve speciálně upravených chladících návěsech, cisternách a palivových nádržích osobních vozidel. Dochází k **ústupu venkovního pěstování** konopí pro vlastní potřebu na úkor méně rizikového, ale nákladnějšího **pěstování v domácích malopěstírnách** (skříních) nebo **velkopěstírnách** (sklepích, bramborárnách), a to také z důvodu, že mladší a noví uživatelé akceptují standardní komerční mechanismy. Růst poptávky je setrvalý a ilegální trh se rozšiřuje. V poslední době byla v ČR zaznamenána ztráta zájmu o marihuanu s obsahem THC 5% a vzrůstá zájem o hydroponně pěstovanou marihuanu s vysokým obsahem THC. Zvyšuje se počet obchodů, které prodávají zařízení a živné roztoky pro hydroponní pěstování rostlin.

Pouliční cena se pohybuje v závislosti na kvalitě v rozmezí od 80 do 200 Kč za 1 g sušené rostliny.

2.4.2 Pervitin

Metamfetamin je v ČR stále jednou z nejoblíbenějších drog, výjimkou je hl. m. Praha, kde se do popředí zájmu dostal heroin. Během roku 2002 bylo celními

orgány zabaveno téměř 1 000 g pervitinu⁷. Pracovníky NPC bylo v tomto roce zadrženo 1 663,5 g⁸.

Začátkem roku 2002 došlo k nárůstu ceny pervitinu z důvodu nedostatku výchozí suroviny pro výrobu metamfetaminu – efedrinu na nelegálním trhu v ČR. Tato situace přetrvávala z konce roku 2001. Ceny metamfetaminu stouply až na částku 1 500 Kč za 1 gram. V souvislosti s nedostatkem efedrinu byla zaznamenána zvýšená výroba metamfetaminu z léčiv, které efedrin v různé formě obsahují. Kromě tradičního léku Solutan se jednalo zejména o lék Modafen, který je v síti lékáren volně prodejný. Začátkem roku 2002 byl uveden na trh další volně prodejný lék s obsahem pseudoefedrinu, a to Paralen plus, který je rovněž zneužíván pro výrobu metamfetaminu. Výroba metamfetaminu z těchto léčiv přetrvávala ve zvýšené míře zhruba do měsíce dubna 2002. Od této doby bylo na nelegálním trhu v ČR množství efedrinu v relativně dostatečném množství. Ceny vyrobeného pervitinu v přímém pouličním prodeji se tak stabilizovaly opět na částku 1 000 Kč za 1 g, tedy na částku 100 Kč za jednu dávku.

Jako zcela nový se jeví fakt, že v pervitinu distribuovaném v ČR byl zaznamenán výskyt látky Piracetan. Uvedenou látku obsahuje volně prodejný lék Kalicor. Tento lék je výrobcí i dealery zneužíván k ředění metamfetaminu s tím, že toto ředění není běžným uživatelem rozpoznatelné, a to jak po stránce vzhledu OPL, tak i po stránce účinnosti drogy.

V oblasti vývozu metamfetaminu nadále pokračuje trend zvyšující se oblíbenosti této drogy v sousedních státech, zejména pak v SRN. S tím je spojena i zvýšená poptávka po metamfetaminu. Na uvedenou narůstající poptávku reaguje i nelegální trh a dochází tak k vývozu, a to řádově v kilogramových množstvích.

Metamfetamin je v SRN žádán pod názvem Crystal a je dodáván pouze v čistě bílé krystalické formě. Crystal je v SRN prodáván na ulici v čistotě cca 60 až 70% za cenu cca 80 EUR za 1 g. Vývoz Crystalu je organizován jak občany SRN, tak i občany ČR, a byly zaznamenány poznatky o snaze vybudovat laboratoře na výrobu této látky na území SRN.

2.4.3 Extáze

Nadále je zaznamenáván trend prudkého nárůstu počtu uživatelů syntetických drog, zejména extáze⁹ (XTC, GHB). Během roku 2002 bylo celními orgány zabaveno téměř 6 154 tablet extáze. Pracovníky NPC bylo v tomto roce zadrženo 5 649 tablet¹⁰.

Extáze se vyskytuje na většině tanečně hudebních produkcí a v klubech. Její cena klesala a v současné době se pohybuje v rozmezí od 150 do 250 Kč v případě jednotlivého nákupu, při odběrech ve stovkovém množství je cena kolem 80 Kč, v případech tisícových odběrů se cena za tabletu pohybuje mezi 50 až 60 Kč. Nákupní cena tablety XTC, při odběru mnoha tisícových množství, v zahraničí (jedná se zejména o Nizozemí a Belgie) nepřesáhne v přepočtu 40 Kč. Pokračujícím trendem je, že se v tabletách snižuje kvantitativní množství účinné látky (MDA, MDMA apod.), ale zvyšuje se procentuální čistota (35-49%). Do obchodu s XTC

jsou na všech úrovních zapojeni převážně čeští občané, většinou muži ve věku 18 až 35 let. Konzumenty XTC jsou zejména mladí lidé ve věku 15 až 28 let.

2.4.4 Heroin

Česká republika dále slouží jako azylová nebo domovská země organizátorů obchodu s heroinem, mezisklady heroinu se postupně přesouvají zejména na území Slovenska a Polské republiky. Během roku 2002 bylo celními orgány zabaveno téměř 27 500 g heroinu¹¹. Pracovníky NPC bylo v tomto roce zadrženo 6 070,5 g¹².

V posledním období jsou také zásilky heroinu převáženy v menších množstvích - cca okolo 1 – 3 kg. Pachatelé tímto opatřením snižují finanční ztráty v případě zadržení zásilky.

U heroinu z blízkovýchodních oblastí, je pro tranzit stále více využívána jižní větev balkánské cesty, a to buď po moři, nebo přes území Bulharska, Řecka, Makedonie, Kosova a Albánie. Bulharsko hraje významnou úlohu i jako překladiště pro další tranzit. Hlavní postavení na území ČR v obchodu s heroinem si neustále udržuje kosovoalbánská komunita, dochází však k většímu propojení s občany Bulharska, Chorvatska, Bosny a Hercegoviny, Albánie, a to v přímé souvislosti s využíváním kurýrních cest. Na domácí scéně se na kosovoalbánské skupiny napojují Arabové, Romové a Vietnamci. Do zločineckých struktur také stále častěji pronikají Poláci a Češi, v těchto případech je převoz OPL maskován legální obchodní činností s napojením na Turecko.

Občané České republiky donedávna zaujíмали v drogové hierarchii nelegálního obchodu s heroinem zejména pozice kurýrů. Podstupovali tedy v rámci jednotlivých zločineckých skupin největší rizika s nejnižším finančním ziskem. V posledním období se ale počet kurýrů z řad občanů ČR značně snížil. Je to dáno zejména nedostatečnou loajalností vůči organizátorům této trestné činnosti v případě zadržení kurýra, kromě toho i složitějším pohybem těchto osob v rámci EU. Současným trendem se tedy stává častější najímání občanů EU, kteří mají oproti občanům naší republiky možnost snadnějšího pohybu v rámci EU.

Cena heroinu se v současné době pohybuje v rozmezí od 1 100 do 1 300 Kč za 1 g.

2.4.5 Kokain

Hlavní pozorovatelnou změnou v obchodu s kokainem se stal trend směřující k zasílání většího počtu menších zásilek této drogy z oblasti Jižní Ameriky. Tyto nahrazují velké, stokilogramové i větší, zásilky přepravované v obchodních nákladech, které byly typické pro předchozí období. Snižuje se tak pochopitelně především riziko odhalení dodávky, a tím se snižují i ztráty způsobené zabavením jedné zásilky.

Tento předpokládaný trend se odrážel zejména v informacích o zvyšujícím se počtu leteckých kurýrů z řad českých občanů, kromě toho i ve využívání poštovního spojení, zejména pak expresních poštovních služeb pro pašování kokainu z jihoamerických států. V pozadí těchto snah stojí především nigerijské zločinecké struktury, které mají v Latinské Americe a karibské oblasti navázány dobré styky

umožňující pašování kokainu tímto způsobem. Současně mají dobré styky v tuzemsku, které jim umožňují rekrutovat kurýry a adresáty zásilek.

Během roku 2002 bylo celními orgány zabaveno 4 500 g kokainu¹³. Pracovníky NPC bylo v tomto roce zadrženo 1 488,92 g¹⁴. Cena kokainu se pohybuje v rozmezí od 2 000 do 2 500 Kč.

2.4.6 Anabolické steroidy

Potvrzuje se nárůst zneužívání těchto látek mezi profesionálními sportovci, zejména však mezi amatéry ve věku 15 - 20 let. Trh s anaboliky se vyvíjí podobně jako trh s OPL - se vzrůstající nabídkou dochází k poklesu ceny. Sportovcům jsou nabízena i anabolika určená k veterinárním účelům. Skupina pachatelů uvedené trestné činnosti se rekrutuje výhradně z řad aktivních sportovců nebo osob podnikajících v oblasti "fitness" či kulturistiky¹⁵.

2.4.7 Příklady dalších nelegálně užívaných drog

Braun - získává se domácí výrobou, výrobce je buď jediným uživatelem, anebo distribuuje okruhu "přátel", pouliční distribuce neexistuje. Z trhu je prakticky úplně vytlačen heroinem.

PMA - UFO: syntetická droga vyráběná především v Polsku, distribuována i do ČR, podobá se XTC, ale má silnější účinek na organismus.

Diazepam, Rohypnol - pokračuje problém zneužívání těchto látek, zejména jejich nelegální distribuce a následný vývoz do Skandinávie a Dánska. Do této činnosti se zapojují stále více lékaři, zaměstnanci a dokonce i majitelé lékáren.

3.

Politické dokumenty

Kromě společenské situace v oblasti zneužívání OPL a rozboru situace v oblasti boje s nelegálními drogami v ČR spadající do působnosti resortu vnitra, jsou jedním ze základních východisek pro zpracování Akčního plánu MV a Policie ČR **mezinárodní a vnitrostátní politické dokumenty**, které formulují základní principy a priority řešení problémů souvisejících se zneužíváním OPL.

Mezinárodní a vnitrostátní politické dokumenty:

- **Akční plán EU boje proti drogám na období 2000 - 2004**

Akční plán EU definuje strategii směřující k řešení problémů v oblasti zneužívání nelegálních drog. Jako nejvhodnější preferuje komplexní a vyvážený přístup založený na široké celospolečenské, meziresortní, mezioborové a mezisektorové spolupráci a rovnováze snižování nabídky (zákonné represe) a snižování poptávky

(prevence, léčba, resocializace). Je jedním ze základních východisek pro tvorbu národní strategie protidrogové politiky.

- **Schengenské acquis** (souhrn schengenských dohod doplněných dalšími mezinárodními smlouvami a jinými předpisy)

Vzhledem k tomu, že se Schengenské acquis "Protokolem o začlenění Schengenského systému do rámce EU" (Protokol č. 2 k Amsterodamské smlouvě) stalo součástí právního rámce EU, je i ČR v rámci přípravy na vstup do EU vázána povinnostmi implementovat úkoly a opatření v něm obsažená do právního řádu ČR.

- **Programové prohlášení vlády České republiky ze srpna 2002**

Vláda ve svém programovém prohlášení stanovuje priority, kterými se bude řídit ve své činnosti. Mezi tyto priority patří: vstup ČR do EU, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, životů, práv a majetku občanů, prevence sociálně patologických jevů – zvláště drogových závislostí mladistvých. V programovém prohlášení vlády se konkrétně uvádí, že v protidrogové politice bude vláda usilovat jak o snižování nabídky drog (zejména postihem a potíráním organizovaného zločinu a pouliční kriminality související s drogami), tak o snižování poptávky po drogách preventivními aktivitami v oblasti zneužívání OPL, zejména dětmi a mladými lidmi.

- **Národní strategie protidrogové politiky na období let 2001 - 2004**

Národní strategii protidrogové politiky na období let 2001 - 2004 přijala vláda České republiky svým usnesením č. 1045 ze dne 23. října 2000. Materiál definuje základní východiska, priority a cíle protidrogové politiky. Ministru vnitra byla uložena řada úkolů (*viz Příloha č. 2*) směřujících do oblasti:

- zlepšení koordinace protidrogové politiky Ministerstva vnitra s ostatními resorty;
- zvýšení počtu, kvalifikační úrovně a jazykové a technické vybavenosti pracovníků, kteří se bojem proti OPL zabývají;
- zkvalitnění toku informací mezi příslušnými útvary Policie ČR,
- podpory projektů zaměřených na snižování kriminality související s drogami;
- zpracování projektu snižování nabídky a dostupnosti drog v Praze a ověření v praxi;
- v rámci projektu Phare 2000 - vytvoření jednotného informačního systému sběru, analyzování a distribuce dat v oblasti potlačování nabídky i snižování poptávky po drogách – National Focal Point (ve smyslu terminologie EU a EMCDDA).

4.

Legislativní nástroje k prosazování práva na úseku drog

Otázky drogové problematiky jsou v ČR legislativně řešeny ve dvou rovinách, a to v rovině **mezistátní**, představované univerzálními mnohostrannými mezinárodními úmluvami, a dále vládními a resortními mezinárodními smlouvami, jimiž je upravována praxe spolupráce v oblasti boje s drogami. Úroveň **vnitrostátní** je tvořena českou legislativou.

4.1 Mnohostranné mezinárodní úmluvy

Mezinárodní právní základ pro harmonizaci řešení drogové problematiky představují tzv. Úmluvy OSN o drogách. Česká republika se podpisem těchto smluv zavázala plnit závazky z nich vyplývající. Mezi nejdůležitější úmluvy lze zařadit tyto :

- Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961, která byla publikována ve Sbírce zákonů jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., ve znění doplňujícího Protokolu, vyhlášeného jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb.
- Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971, která byla publikována ve Sbírce zákonů jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1989 Sb.
- Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988, která byla publikována ve Sbírce zákonů jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb. Tato úmluva se v současné době jeví jako neaktuálnější.

V oblasti drogové problematiky postupuje MV a Policie ČR v souladu s výše uvedenými mezinárodními úmluvami a smlouvami a také platnou českou legislativou. MV usiluje jak o co nejširší uplatnění a použití těchto smluv na konkrétní situace, tak o co nejpreciznější úpravu a ustanovení zejména trestního zákona, ale i celého českého právního řádu tak, aby odpovídal přijatým závazkům vyplývajícím z těchto dokumentů.

V tomto směru působí i na poli závazků vyplývajících z Schengenských dohod (Schengenské prováděcí úmluva, Hlava III., kap. 6 a ostatních právních předpisů Evropských společenství. V souladu s těmito dohodami MV činí vše, co je v jeho působnosti pro předcházení a boj proti nedovolené poptávce po omamných a psychotropních látkách jakéhokoli druhu a pro předcházení a boj proti negativním následkům této nedovolené poptávky.

4.2 Dvoustranné mezinárodní smlouvy (viz Příloha č. 3)

4.3 Vybraná vnitrostátní legislativa vztahující se k OPL

4.3.1 Současná úprava

- Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (§ 135)
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (§ 6)
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (§ 29 odst. 1 písm. e) a § 30)

- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (§ 20a)
- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů (§ 4b)
- Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (§ 21)
- Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů (§ 5a)
- Zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 26)
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) (§ 10)
- Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 28)
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů (§§ 3 a 4)
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (§ 5)
- Nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce
- **Další úprava je obsažena v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a to ve smyslu páčání trestné činnosti, kdy v obecné části je stanoveno, že trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tr. zákoně. Pokud se nejedná o tr. čin podle tr. zákona, může se jednat o přestupek či jiný správní delikt. V praxi je jeho provádění uskutečňováno tak, že trestná činnost spojená s omamnými a psychotropními látkami je postihována podle speciálních skutkových podstat trestných činů, části druhé tr. zákona, které jsou uvedeny ve IV. hlavě - trestné činy obecně nebezpečné, zvláštní části trestního zákona. Jedná se o takové činy, s nimiž je nebo bývá spojeno nebezpečí ohrožující život a zdraví více lidí nebo cizí majetek ve velkém rozsahu.**

Některé další skutkové podstaty trestných činů vztahujících se k omamným a psychotropním látkám jsou upraveny i v jiných částech trestního zákona.

Jedná se především o tyto skutkové podstaty:

Trestné činy obecně nebezpečné - nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů:

- § 187 - nedovolené nakládání a přechovávání pro jiného;
- § 187a - přechovávání pro sebe;
- § 188 - předmět k nedovolené výrobě;

Trestné činy obecně nebezpečné – šíření toxikomanie:

- § 188a - šíření toxikomanie;

Hlava V. – trestné činy hrubě narušující občanské soužití:

- § 201 - ohrožování pod vlivem návykové látky;

Hlava XI. - trestné činy proti brannosti a proti civilní službě:

- § 266 - maření způsobilosti k službě;
- § 272d - vyhýbání se výkonu civilní služby;

Hlava XII. - trestné činy vojenské:

- §§ 280 a 281 - vyhýbání se služebnímu úkonu a výkonu vojenské služby.

4.3.1.1 Tzv. **drogová novela trestního zákona - zákon č. 112/1998 Sb.**

K 1.lednu 1999 nabył účinnosti zákon č. 112/1998 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. V rámci této novely:

- byly novelizovány skutkové podstaty drogových deliktů, které byly především upřesněny, pokud se týká dalších způsobů nakládání s OPL,
- byla nově zavedena trestnost držení drogy pro vlastní potřebu (shora uvedený § 187a tr. zákona),
- byly zpřísněny sankce za jednotlivé drogové delikty o nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (shora uvedené § 187 a § 188 tr. zákona),
- byly vybrané skutkové podstaty drogových deliktů zařazeny mezi trestné činy podle ust. §167 tr. zákona - nepřekážení trestného činu, jehož znění je "Kdo se hodnověrným způsobem doví, že jiný připravuje nebo páchá" vyjmenované trestné činy "a spáchání nebo dokončení takového činu nepřekazí,...".

(Pozn.: V návaznosti na zavedení trestnosti přechovávání OPL pro vlastní potřebu byla v rámci Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky zpracována krátkodobá studie (provedena v letech 1999 - 2001) pod názvem "Analýza dopadů novelizace drogové legislativy (PAD)". Jedná se o pokus o vyhodnocení dopadů změn zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, provedených zákonem č. 112/1998 Sb. Závěry této studie zpochybňují efektivitu provedené novely z hlediska vynaložených společenských nákladů na její realizaci. Ministerstvo vnitra se spolu s dalšími resorty se závěry této studie neztotožnilo a nedoporučilo ji vládě ke schválení. Vláda na svém jednání vzala tuto studii pouze na vědomí.)

4.3.1.2 **Zákon č. 134/2002 Sb. - novelizace § 188a trestního zákona**

S účinností od 1.července 2002 byl novelizován zákonem č. 134/2002 Sb. § 188a. Druhý odstavec tohoto paragrafu byl rozšířen o písmeno b). Hlavním účelem této novelizace je účinný boj proti drogám a týká se prevence a boje proti nezákonnému obchodu s drogami. Vedle šíření toxikomanie prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě, jakou je Internet, byly demonstrativním výčtem (tiskem, filmem, televizí nebo jiným obdobným způsobem) doplněny obdobné účinné formy svádění, podporování, podněcování a šíření toxikomanie. Odst. 2 písm. b) představuje implementaci závazku vyplývajícího z čl. 9 Společného postupu odsouhlaseného Radou EU. Objektem tohoto trestného činu je zájem na

ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá ze zneužívání návykových látek jiných než je alkohol.

5.

Přehled působnosti útvarů MV a Policie ČR odpovědných za problematiku drog

5.1 Vývoj situace v rámci MV¹⁶

Se změnou drogové scény po roce 1990 se ukázala potřeba zřídit a začít budovat centrální, výkonný operativní úřad, s dosahem na celé území tehdejší federace, který by se efektivně věnoval odhalování drogových deliktů a trestnou činností na úseku drog na všech úrovních, a který by se stal současně garantem mezinárodní spolupráce.

Dne 1. listopadu 1991 byla zřízena **Protidrogová brigáda Federálního policejního sboru (PDB FPS)**, první samostatný, protidrogový, specializovaný, výkonný útvar policie s celostátní působností. Personální základ PDB FPS tvořila část vybraných detektivů protinarkotického oddělení Správy hl.m. Prahy a část detektivů tehdejší středočeské úřadovny FKP FPS.

Vedle toho v krátké době vznikl **Úřad pro narkotika**, jehož úkolem bylo zastřešovat policejní složky republikové a federální, celníky a další specialisty, a současně měl být koordinátorem v represivní protidrogové oblasti a plnit funkci strategického informačního a analytického centra.

V rámci resortu však byla problematika drog současně ponechána v působnosti FKP a Správy hl.m. Prahy, přičemž nebyla vymezena činnost jednotlivých útvarů a spolupráce mezi nimi. Tato situace se negativně promítla na mimoresortní úrovni a měla dopad i na zahraniční spolupráci.

Záměr FMV vyřešit problém zřízením Protidrogové policie FMV nemohl být vzhledem k politické situaci již realizován.

Na přelomu let 1994/95 proběhla reorganizace tehdejší Ústředny kriminální policie. Byla vytvořena **Národní protidrogová centrála (NPDC)**, která se stala součástí samostatného **Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie**. NPDC byla personálně posílena a organizace útvaru byla přizpůsobena novým úkolům centrálního policejního garanta za boj proti drogám v ČR a za oblast mezinárodní spolupráce. Vytvořením NPDC došlo k posílení a zkvalitnění mezinárodní spolupráce a spolupráce s vnitroresortními i mimoresortními subjekty. Konkrétním odrazem tohoto opatření byl nárůst objasnění trestné činnosti na úseku drog v ČR i v mezinárodní kooperaci, a to zejména ve skutkových podstatách vyšší společenské nebezpečnosti. NPDC začala působit rovněž v oblasti prevence.

Významným pro NPDC se stal rok 2001. V návaznosti na novelu trestního řádu proběhla v tomto roce reorganizace Úřadu vyšetřování a služby kriminální policie.

S účinností od 15. ledna 2001 byl zřízen útvar s působností na celém území ČR - **Národní protidrogová centrála Služby kriminální policie a vyšetřování (NPC)**, který působí jako sjednocující prvek všech policejních pracovišť zabývajících se problematikou drog. NPC byla posílena v oblasti personální a bylo vytvořeno samostatné oddělení pro

zpracování trestní agendy. V roce 2001 byl vydán Závazný pokyn policejního prezidenta upravující vztahy, vazby a odpovědnost jednotlivých útvarů Policie ČR v oblasti postihování drogové kriminality. Začal se budovat nový informační systém pro oblast postihování drogové kriminality a došlo k úpravám několika dalších informačních systémů.

Počátkem roku 2001 uzavřela NPC dohodu o vytvoření společné pracovní skupiny s Generálním ředitelstvím cel a o společném budování National focal point - společného analytického pracoviště, jehož cílem je, mimo jiné, zaručit kompletní statistické zpracování všech záchytů OPL a pachatelů, zlepšit koordinaci spolupráce se zahraničím a odstranit možnou dvoukolejnost zpracovávaných případů.

K 1. července 2002 došlo k dalšímu posílení NPC, a to vytvořením regionálních pracovišť - expozitur. NPC pokrývá svými aktivitami široké spektrum protidrogových opatření a iniciativ v rámci ČR i evropské a celosvětové spolupráce.

V současné době se bojem proti trestné činnosti související s drogami zabývá řada útvarů Policie ČR a MV.

5.2 Vymezení působnosti útvarů MV a Policie ČR

V rámci resortu vnitra je gestorem za zpracování protidrogové strategie odbor prevence kriminality. **Národní protidrogová centrála Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR** odpovídá za koordinaci a metodiku v oblasti boje s kriminalitou související s OPL a za policejní spolupráci na konkrétních akcích nebo případech ve vztahu k zahraničí¹⁷ v rámci Policie ČR.

Policie ČR se na úseku OPL v současnosti řídí zejména **Závazným pokynem policejního prezidenta a ředitele Úřadu vyšetřování pro ČR č. 64 ze dne 12. června 2001**, kterým se upravuje postup vyšetřovatelů Policie ČR a příslušníků Policie ČR při odhalování a dokumentování protiprávních jednání souvisejících s drogovou kriminalitou (v současné době se připravuje novelizace pokynu z důvodu novely zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon - účinnost novelizace od 1. července 2002 - § 188a, odst. 2, písm. b).

Závazný pokyn č. 64 upravuje obecné úkoly útvarů policie na úseku odhalování a dokumentování protiprávního jednání souvisejícího s drogovou kriminalitou takto:

- **Služba pořádkové policie** - provádí výkon služby v místech, kde se soustřeďují osoby zneužívající návykové látky nebo kde jsou takové látky nabízeny, přičemž spolupracuje s obecní policií.
- **Služba dopravní policie** - provádí potřebná opatření u osob podezřelých z užívání návykových látek v souvislosti s jejich účastí v silničním provozu.
- **Služba správních činností policie** - vykonává řízení o přestupcích na úseku drogové kriminality, dále při posuzování spolehlivosti držitele zbrojního průkazu nebo žadatele o zbrojní průkaz. Při své práci využívá informací získaných od odborných pracovišť.
- **Služba cizinecké a pohraniční policie** - řeší problematiku drogové kriminality v hraničním styku a ve styku s cizinci. Spolupracuje zejména s celními orgány.
- **Služba železniční policie** - zaměřuje výkon služby do míst, kde se soustřeďují osoby zneužívající návykové látky nebo kde jsou tyto látky nabízeny, provádí

- opatření k vyhledávání osob, které s těmito látkami neoprávněně nakládají, a úkrytů při přepravě těchto látek po železnici.
- **Služba kriminální policie a vyšetřování** - odborná a specializovaná pracoviště odhalují a dokumentují protiprávní jednání související s drogovou kriminalitou, zjišťují pachatele, zabezpečují obecné úkoly včetně analýz, vyhodnocování a vedení evidenčních systémů a rozvíjí součinnost a spolupráci na úseku boje proti drogové kriminalitě ve všech jejích formách.
 - **Národní protidrogová centrála SKPV** – reprezentuje a zastupuje Policii ČR mimo resort a na mezinárodní úrovni, plní úkoly související s organizovanou drogovou kriminalitou na celém území ČR i v rámci mezinárodní spolupráce, koordinuje práci specializovaných pracovišť, úzce spolupracuje s Generálním ředitelstvím cel ČR, zabývá se analyticko-informační činností, podílí se i na projektech prevence drogové kriminality.

Z předcházejícího textu vyplývá, že na úseku boje proti drogám se podílejí složky uniformované i neuniformované policie, jejichž činnost je upravena příslušným Závazným pokynem policejního prezidenta. Problémem ovšem jsou značné rozdíly v odborné připravenosti, v materiálním vybavení jednotlivých policistů i složek obecně, dalším problémem je komunikace a předávání informací mezi jednotlivými útvary a složkami policie na všech úrovních. Odhlédneme-li od vysoce kvalifikovaných odborníků NPC a kontinuálně vzdělávaných kriminalistů specializovaných na problematiku drog, jsou ostatní složky policie, zejména uniformované, odborně připravené velmi povrchně a nedostatečně. Tuto skutečnost potvrdily i závěry orientačního dotazníkového šetření, které bylo provedeno v rámci Správy hl. m. Prahy v listopadu roku 2001. Cílem tohoto šetření bylo získat informace o tom, jak policie sama vnímá svoji připravenost (personální, odbornou, materiální) bojovat s kriminalitou související s drogami. Ve snaze získat co nejobektivnější informace byly osloveny všechny policejní útvary v Praze, které se při své práci s kriminalitou související s drogami setkávají. Rozesláno bylo celkem 97 dotazníků, které vyplnilo 82 útvarů (84,5 %)¹⁸. Dotazník byl strukturován do čtyř hlavních bloků: personální obsazení odborných pracovišť, odborná připravenost policie, materiálně technické vybavení a úroveň komunikace mezi jednotlivými útvary a službami.

Z výsledků šetření vyplynulo, že personální obsazení odborných pracovišť Správy hl. m. Prahy Policie ČR je s ohledem na výskyt nelegálních drog v Praze naprosto nedostatečné¹⁹. K tomuto údaji je třeba uvést, že většina specialistů při obvodním ředitelství Policie ČR na úseku TOXI zabezpečuje více problematik. Odborná připravenost většiny policistů se omezuje na obecné znalosti, které se opírají spíše o znalost problematiky alkoholové závislosti a o informace získané z médií. Systém průběžného vzdělávání se zaměřuje pouze na specialisty z řad Služby kriminální policie a vyšetřování. **Uniformovaní policisté (služby pořádkové, dopravní a železniční policie), kteří jsou v přímém kontaktu s drogovou problematikou v terénu, jsou v oblasti OPL vzdělávání sporadicky a nedostatečně.**

Podobně nedostatečné je i **materiálně technické zabezpečení**. Policisté postrádají základní vybavení umožňující spojení, zjišťování typu a množství OPL, řádné zdokumentování zjištěné nezákonné činnosti i vybavení pro ochranu zdraví policistů.

Problémem je i komunikace. Vyhledávací činnost policistů často selhává na komunikačních bariérách, na toku informací mezi pořádkovou policií (v rámci místních odd. policie – MOP) a odbornými či specializovanými pracovišti na úseku TOXI. Ještě horší je situace v oblasti komunikace s mimoresortními subjekty (např. sociálními pracovníky,

protidrogovými koordinátory, nestátními neziskovými organizacemi). Nevládní organizace často odmítají s policií spolupracovat a naopak někteří policisté považují činnost těchto organizací za kontraproduktivní.

Členové pracovní skupiny vytvořené ke zpracování Akčního plánu MV a Policie ČR se shodli na tom, že závěry dotazníkového šetření můžeme považovat nejen za aktuálně platné, ale že je lze do značné míry zobecnit na situaci v policejním sboru v celé České republice.

6.

Protidrogové preventivní aktivity MV a Policie ČR

6.1 Protidrogové preventivní aktivity MV

Odbor prevence kriminality

- Od roku 1996 vyčleňuje vláda ze státního rozpočtu finanční prostředky na podporu **Programu prevence kriminality na místní úrovni**, jehož cílem je snižování trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů. V rámci programu jsou podporovány projekty situační a sociální prevence, z nichž je velká část projektů zaměřena na děti a mládež experimentující s drogou nebo již drogově závislou. V roce 2002 se do programu přihlásilo 94 měst z celé ČR. OPK na základě analytické činnosti provádí výběr měst, zajišťuje metodickou činnost a spravuje celý dotační systém. Na 1 753 projektů sociální prevence byla od roku 1996 ze státního rozpočtu uvolněna částka 204 060 500,- Kč.
- V rámci vnitroresortního programu podporuje OPK Preventivně informační skupiny Policie ČR (PIS). Pracovníci PIS spolupracují s protidrogovými koordinátory v jednotlivých regionech, v rámci preventivních aktivit pořádají besedy pro školy a kulturní zařízení, zájmové organizace dětí a mládeže, výchovná a nápravná zařízení. Předmětem besed je nejen problematika drog, ale i trestná činnost, která se zneužíváním návykových látek úzce souvisí. V rámci vnitroresortního programu jsou pro pracovníky PIS pořádány semináře a zajišťovány pracovní pomůcky s protidrogovou tematikou. Pro zkvalitnění spolupráce příslušných útvarů Policie ČR s veřejností pořádají pracovníci PIS tiskové konference ve spolupráci s NPC a kriminalisty působícími v oblasti boje proti drogové kriminalitě.
- Jako pomůcku pro policisty, kteří se zabývají kriminalitou dětí a mladistvých, vydává odbor prevence kriminality bulletin, který popisuje povídkovou formou kriminalitu dětí a mladistvých včetně problematiky drogových závislostí. Jednotlivé trestné činy jsou zde hodnoceny a je proveden jejich rozbor z hlediska trestně právního s uvedením možných preventivních opatření. Dále se podílí na tisku a distribuci dalších publikací zaměřených na problematiku drog.
- Prostřednictvím Tiskového servisu, který je distribuován mezi laickou i odbornou veřejnost, poskytuje OPK statistické údaje, zahraniční zkušenosti, vědecké studie a informace o preventivních aktivitách k problematice drog.
- Odbor prevence kriminality zpracoval materiál **Detekce omamných a psychotropních látek u uchazečů o přijetí do služebního poměru a u**

příslušníků Policie ČR. Jako gestor spolupracuje při plnění úkolů s odborem zdravotnického zabezpečení a dalšími útvary MV a Policie ČR.

Odbor vzdělávání a správy policejního školství

- V systému vzdělávání v **základní odborné přípravě** pro policisty s maturitou jsou obsahem učebních osnov odborných policejních předmětů tematické celky zaměřené výhradně na problematiku OPL a na jednotlivé úkoly, které jsou na úseku drogové kriminality pro policistu stanoveny, se zaměřením na konkrétní budoucí služební zařazení u výkonných útvarů Policie ČR. Pořádková služba - tematické celky zaměřené na problematiku drog v počtu 8 vyučovacích hodin. Dopravní služba - tematický celek zaměřený na zvláštnosti postupu policistů při kontrole řidiče vozidla s podezřením na užití OPL v hodinové dotaci 4 vyučovacích hodiny. Kriminalistika - tematický celek aktuálních forem trestné činnosti a kriminalistické techniky a expertíz v počtu 8 vyučovacích hodin. Policejní psychologie a deontologie -tematický celek vybraných sociálně patologických jevů současné společnosti a modelová situace zaměřená na nácvik profesních dovedností z oblasti sociální komunikace v počtu 6 vyučovacích hodin. Právo - tematické celky zaměřené na trestnou činnost spojenou s drogovou problematikou v počtu 10 vyučovacích hodin. Zdravotnická příprava - tematický celek zaměřený na otravy a základy poskytování první pomoci v počtu 4 vyučovacích hodiny.
- V systému vzdělávání v **další odborné přípravě** policistů ve výkonu služby je navazováno na získané vědomosti v rámci základní odborné přípravy a získané praktické zkušenosti při individuálním výkonu služby. Probíhá výměna informací a zkušeností v oblasti boje proti drogové kriminalitě a pravidelná aktualizace nových postupů a metod, které se uplatňují v oblasti drog a jsou praktickým návodem policistů, pro splnění služebních úkolů na základních útvarech Policie ČR ve specifické drogové problematice.
- Dalším stupněm systému vzdělávání policistů (uniformovaných i neuniformovaných) jsou **specializační kurzy, stáže, odborné semináře a instrukčně-metodická zaměstnání**, jejichž obsah je zaměřen na specifické formy kriminality (boj proti drogám, extremismus atd.). V současné době je ve vzdělávacím programu ve školách a vzdělávacích zařízeních resortu MV zařazen specializační vzdělávací kurz pro Národní protidrogovou centrálu SKPV - operativně pátrací činnost. Délka specializačního kurzu je 6 týdnů v počtu 140 vyučovacích hodin. Další specializační kurz je určen pro příslušníky Policie ČR služebně zařazené u SKPV pro linii drogové kriminality. Délka tohoto kurzu je 10 týdnů v počtu 504 vyučovacích hodin. V průběhu roku 2002 se v Norsku a ČR uskutečnily reciproční stáže českých a norských expertů zaměřené na potírání výroby a distribuce omamných látek.
- Na Policejní akademii ČR a středních policejních školách MV probíhají v předem stanovených termínech **odborné kurzy** se zaměřením na aktuální problémy činnosti Policie ČR v boji s drogovou kriminalitou (např. problematika tzv. klubových drog, zneužívání anabolických přípravků apod.). Policejní akademie ČR organizovala ve dnech 8. - 9. dubna 2003 odborný kurz "Aktuální problémy činnosti Policie ČR v boji s drogovou kriminalitou, klubové drogy, anabolika", určený pro příslušníky Policie ČR zařazené u SKPV, pořádkové služby a dopravní služby.

Odbor zdravotnického zabezpečení

- Podílí se na plnění úkolů vyplývajících z materiálu "Detekce omamných a psychotropních látek u uchazečů o přijetí do služebního poměru a u příslušníků Policie ČR", který je gesčně zastřešován OPK.

Odbor tisku a public relations

- Od roku 2001 je problematika drog součástí témat soutěže "Jak to vidím JÁ", kterou pořádá tento odbor pro základní školy. Téma drogy bylo vyhlášeno v literárním a výtvarném kole. Soutěže se zúčastnilo více než 12 000 dětí, na téma drogy poslalo příspěvek 2000 dětí.

Muzeum Policie ČR

- Preventivní aktivity Muzea Policie ČR zaměřené na děti a mládež – přednášky a besedy vedené policisty NPC, stálá výtvarná expozice, putovní výstava s názvem "Boj proti drogovému nebezpečí" - doprovázena policisty NPC. Ve spolupráci s Černým divadlem se připravuje pořad pro první stupeň ZŠ s tematikou nebezpečí zneužívání drog.

6.2 Protidrogové preventivní aktivity Policie ČR

Národní protidrogová centrála SKPV

- Pokračuje ve vydávání Bulletinu NPC, byl zahájen provoz intranetových a internetových stránek NPC.
- Preventivní činnost spočívá ve specifické protidrogové prevenci. Za již hodnocené období byl realizován ve spolupráci s Preventivně informační skupinou OŘ Policie ČR v Českých Budějovicích týden boje proti drogám. V návaznosti na tento týden byl připraven komplexní program prevence sociálně patologických jevů, který byl pojmenován "Malá policejní akademie". Jedná se o dlouhodobý program zaměřený na žáky druhého stupně základních škol. V průběhu roku probíhaly besedy se žáky základních a středních škol v Muzeu Policie ČR. Byl realizován celoplošný projekt pro oblast Sokolovska a Karlovarska.
- Pracovníci NPC uspořádali v roce 2002 sérii odborných vzdělávacích pořadů v jednotlivých krajských městech určených pro laickou i odbornou veřejnost ze sféry státní správy a samosprávy, školských zařízení apod. Tento projekt bude pokračovat.
- Další činnost specializovaného pracoviště NPC - Skupiny metodiky a prevence byla zaměřena na přednášky na Středních policejních školách v Praze, Jihlavě a Holešově. Byly provedeny další plánované přednášky pro policisty ve Školním policejním středisku Správy Jihomoravského kraje Policie ČR v Brně.
- Proběhl intenzivní kurz pro strážníky Městské policie hl.m. Prahy, kteří dále provádějí preventivní aktivity na školách. Tento projekt bude pokračovat.
- V uplynulém období byly rovněž provedeny besedy s vojáky v nástupních termínech do Armády ČR. Jedná se o dlouhodobé projekty mezi NPC a příslušnými útvary.
- NPC se prosadila se svými preventivními aktivitami i na Slovensku, kde probíhal týden vzdělávacích seminářů určených pro školy, školská zařízení, policii, státní i nevládní instituce. Tento projekt bude i nadále pokračovat.

- Připraven je projekt vzdělávání uniformovaných policistů zapojených do protidrogové prevence.
- Pracovníci NPC aktivně provádí odborné přednášky na vybraných vysokých školách v rámci studijního programu jednotlivých typů škol.

Kriminalistický ústav Praha

- Gesční pracoviště za kriminalisticko technickou a expertizní činnost (znalecké zkoumání) v oblasti detekce, analýzy, rozvoje metod a vedení databáze OPL a Policie ČR. Kriminalistický ústav Praha připravuje v roce 2003 zavedení expertizy k detekci OPL ve vlasech resp. nehtech. Byl zpracován projekt, včetně personálního i prostorového zabezpečení. Dále je k realizaci nutné zajistit analytickou techniku. V současné době v České republice není akreditováno pracoviště řešící tuto problematiku.

7.

Spolupráce v oblasti boje s drogami

7.1 Mezinárodní spolupráce, Schengenské acquis

Schengenské acquis představuje v procesu evropské integrace tzv. užší spolupráci v oblasti Justice a vnitřních věcí, vzniklou na základě smluv z roku 1985 a 1990 mezi některými členy EU. Principem této spolupráce je zrušení kontrol na společných hranicích při současném a průběžném vývoji a zavádění do praxe takových kompenzačních opatření, aby nebyla snížena úroveň bezpečnosti ve spolupracujících státech a pro nově přistupující státy je již povinná v plném rozsahu.

Věcně je Schengenské acquis vymezeno následujícími dokumenty:

- Schengenská dohoda
- Schengenská prováděcí úmluva
- Protokoly a úmluvy o přistoupení k Schengenské dohodě z roku 1985 a k Schengenské prováděcí úmluvě z roku 1990
- Sekundární acquis (dokumenty vydané příslušnými orgány na základě zmocnění Schengenskou prováděcí úmluvou)
- Schengenské acquis vyvinuté po nabytí účinnosti Amsterodamské smlouvy v platné nebo navrhované úpravě

EU vydala dokument Schengen Acquis and Enlargement ze dne 25. září 2001, ve kterém rozděluje Schengen na dvě kategorie podle závislosti či nezávislosti na připojení k Schengenskému Informačnímu Systému (SIS). Tento dokument má zásadní význam pro věcnou a časovou organizaci přípravy kandidátských zemí. Schengenské acquis kategorie I musí být splněno ke dni vstupu ČR do EU, acquis kategorie II ke dni připojení k SIS (2006).

Proces přebírání Schengenského acquis probíhá v rámci vládou ČR přijaté strategie pro přípravu na provádění acquis EU, která je určena následujícími dokumenty zásadního významu:

- Poziční dokument ČR, kapitola 24: Spolupráce v oblastech justice a vnitřních věcí; Schengen
- Dodatečné informace k pozičnímu dokumentu 1, 2, 3, 4, 5, 6
- Schengenský akční plán
- Národní program přípravy ČR na členství v Evropské unii
- Přístupové partnerství
- Pravidelné zprávy Evropské komise o ČR
- Příslušná usnesení vlády k Pravidelným zprávám Evropské komise o ČR

Do Schengenského acquis kategorie I jsou zahrnuta všechna ustanovení Schengenské prováděcí úmluvy, Hlavy III. “Policie a bezpečnost”, kapitoly 6 “Omamné a psychotropní látky”. Jednotlivé úkoly vyplývající z ustanovení této kapitoly (*viz Příloha č. 4*) jsou určeny k plnění příslušným gestorům, rozdělení gescí je určeno na základě usnesení vlády ČR č. 304/2001 v Implementačním dotazníku (počítačově vedená databáze stavu implementace schengenského acquis).

Schengenský akční plán ČR uvádí k výše uvedené kapitole 6 následující související předpisy:

- SCH/Com-ex (93) 9 -14.12.1993 - Schválení prohlášení ministrů a státních tajemníků o omamných a psychotropních látkách - DROGY - SOUDNÍ SPOLUPRÁCE
- SCH/Com-ex (93) 14. - 14.12.1993 - Zlepšení praktické spolupráce mezi soudními orgány v boji proti nedovolenému obchodu s drogami - DROGY - SOUDNÍ SPOLUPRÁCE
- SCH/Com-ex (94) 28 rev. - 22.12.1994 - Potvrzení pro převoz omamných a/nebo psychotropních látek stanovené v článku 75 - DROGY
- SCH/Com-ex (99) 1 rev 2 - 28.4.1999 - Drogová situace
- SCH/Com-ex (99) 8 rev 2 - 28.4.1999 - Platby informátorům
- SCH/Com-ex (93) decl. 13 - 14.12.1993 - Pokyny pro usnadnění mezinárodní pomoci v boji proti nedovolenému obchodu s drogami
- SCH/Com-ex (96) decl 2 rev - 18.4.1996 - Přístup k problému drogové turistiky a nedovolenému přílivu drog
- SCH/Com-ex (99) decl 3 - 28.4.1999 - Zpráva o kontrole na vnějších hranicích Schengenu v oblasti drog

U jednotlivých úkolů plynoucích ze zmíněné kapitoly 6 je uveden stav jejich plnění a v závěru přílohy jsou doplněny informace shrnující současný stav v ČR vztahující se k této kapitole.

Přípravenost ČR na převzetí Schengenského acquis je jednou z hlavních současných priorit, proto je v části navrhovaná konkrétní opatření uvedeno také opatření zabývající se sledováním a plněním úkolů plynoucích z hlavy III, kapitoly 6 (Omamné a psychotropní látky) Schengenské prováděcí úmluvy.

Radikálnější změna nastane po vytvoření vnitřní schengenské hranice se SRN a Rakouskem včetně zrušení kontrol na nich, a dále s ostatními sousedními státy, splní-li schengenské standardy.

7.2 Meziresortní spolupráce

- **Národní protidrogová centrála SKPV spolupracuje s Generálním ředitelstvím cel** Ministerstva financí, s protidrogovým oddělením odboru boje proti podloudnictví (PDO GRČ). Tato spolupráce je již dlouhodobě na velmi vysoké úrovni, v současné době pracují dvě stálé společné pracovní skupiny a podle potřeby se vytváří další skupiny k realizaci aktuálních kauz.
- Velmi přínosná je **spolupráce NPC s Inspektorátem omamných a psychotropních látek Ministerstva zdravotnictví (IOPL MZ)**, a to zejména na úseku prekurzorů a efedrinu. Velmi intenzivně pokračovala spolupráce na problematice mezinárodního nelegálního obchodu s Rohypnolem s výrobcem Léčiva Praha. V této souvislosti proběhlo společně s IOPL MZ několik kontrol lékáren a distributorů léčiv.
- V součinnosti s PDO GRČ a IOPL MZ probíhají programy Phare zaměřené na prekurzory a syntetické drogy. Dále se pokračuje v mezinárodních projektech PURPLE - kontrola výroby a obchodování s manganistanem draselným, klíčovou pomocnou látkou pro výrobu kokainu a obdobný projekt probíhá i na úseku kontroly acetanhydridu nezbytného k výrobě heroínu.
- **Ministerstvo vnitra spolupracuje s Ministerstvem zdravotnictví** při zabezpečení činnosti drogového informačního systému v působnosti hygienické služby - monitorování potřebných epidemiologických ukazatelů. Podílí se na zkvalitnění a dobudování systému jednotného sběru dat v oblasti drog a drogových závislostí odpovídající požadavkům EMCDDA²⁰.
- Ve spolupráci s **Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy** připravuje Ministerstvo vnitra program prevence užívání OPL, jehož smyslem je prostřednictvím speciálně připravených uniformovaných policistů poskytnout žákům základních škol dostatek informací z oblasti drogové problematiky a násilí. V rámci twinningového projektu Phare - Twinning "Drug Policy", který je připravován ve spolupráci s rakouským Ministerstvem vnitra, budou proškoleni policisté (pracovníci Preventivně informačních skupin Policie ČR), kteří působí v oblasti primární prevence. Součástí jejich aktivit je také přednášková činnost ve školských zařízeních.
- V rámci reformy veřejné správy spolupracuje Ministerstvo vnitra s **Ministerstvem práce a sociálních věcí** při vytváření předpokladů pro pracovní uplatnění funkce protidrogového koordinátora v organizační struktuře okresních úřadů a orgánů kraje, pro řízení a koordinaci ochrany před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami na úseku státní protidrogové politiky (zákon č. 37/1989 Sb.).
- Nadále Ministerstvo vnitra spolupracuje s **Ministerstvem spravedlnosti** - orgány činnými v trestním řízení a podílí se na přípravě návrhů legislativních úprav.
- Na základě usnesení vlády ČR č. 617 ze dne 3. listopadu 1993 byl zřízen při Ministerstvu vnitra **Republikový výbor pro prevenci kriminality (RVPPK)**, který je meziresortním koordinačním a metodickým orgánem. Společně s ostatními resorty - členy RVPPK - spolupracuje Ministerstvo vnitra při koordinaci činnosti příslušných ústředních orgánů státní správy v oblasti prevence kriminality (včetně prevence kriminality související s drogami), účastní se na základě meziresortní spolupráce zpracování a realizace projektů prevence kriminality na místní úrovni a vyhodnocuje účinnost preventivních programů.

7.3 Činnost Ministerstva vnitra v Radě vlády pro koordinaci protidrogové politiky a zastoupení v jejích pracovních orgánech a skupinách

Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky vznikla v souladu s Akčním plánem OSN, který schválilo Valné shromáždění OSN v roce 1991, pro oblast systémového řešení drogové problematiky. Rada zabezpečuje součinnost resortů odpovědných za realizaci dílčích opatření a plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána. Soustřeďuje, zpracovává, projednává a předkládá vládě informace, podklady a návrhy vztahující se k protidrogové politice. Každý kalendářní rok zpracovává a předkládá vládě zprávu o stavu a vývoji ve věcech drog v ČR za předcházející rok, přičemž koncepčním dokumentem je Národní strategie protidrogové politiky na období 2001 - 2004.

Resort vnitra je zastoupen ministrem vnitra.

7.3.1 Pracovní orgány Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky

Výbor zástupců resortů Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky

Výbor zástupců resortů Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dále jen Výbor) je stálým orgánem Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dále jen RVKPP) pro řešení otázek protidrogové politiky v rámci státní a veřejné správy. Výbor byl zřízen RVKPP usnesením ze dne 21. června 1999. Výbor je poradním orgánem RVKPP na úrovni pracovníků resortů, kteří v příslušném resortu odpovídají za uplatňování protidrogové politiky.

Ministerstvo vnitra a Policie ČR jsou zastoupeny odborem prevence kriminality a Národní protidrogovou centrálou SKPV.

Výbor pro poskytování účelových dotací ze státního rozpočtu - výdaje na protidrogovou politiku

Výbor pro poskytování účelových dotací ze státního rozpočtu - výdaje na protidrogovou politiku je stálým pracovním orgánem RVKPP. Byl zřízen RVKPP usnesením ze dne 21. června 1999. Projednává projekty/žádosti o poskytnutí finančních dotací na programy protidrogové politiky a navrhuje RVKPP přidělení těchto dotací.

Resort vnitra je zastoupen pracovníkem odboru prevence kriminality.

Pracovní skupina RVKPP Prevence zneužívání syntetických drog

Pracovní skupina byla zřízena na základě usnesení RVKPP ze dne 23. října 2002. Hlavním úkolem skupiny je návrh konkrétních opatření zaměřených na cílovou skupinu uživatelů tzv. tanečních drog a vytvoření podmínek pro zavedení a fungování potřebných opatření.

Resort vnitra je zastoupen pracovníkem Národní protidrogové centrály SKPV.

7.3.2 Programy a projekty realizované v rámci RVKPP, na nichž participuje Ministerstvo vnitra

7.3.2.1 Twinning Phare 2000 - "Posílení národní protidrogové politiky"

Od července 2001 spolupracuje Rakousko a ČR na projektu, který je zaměřen na českou protidrogovou politiku. Rámcem pro tuto spolupráci je EU podporovaný Twinning – Projekt "Posílení národní protidrogové politiky". Pro jeho uskutečnění si ČR vybrala Rakousko. Cílem partnerské spolupráce je podpora kandidátských zemí při jejich přípravě na vstup do EU. Cílem projektu je připravit české odborníky tak, aby byly naplněny potřeby pro další vzdělávání pracovníků v protidrogové politice a současně zaručena kvalita a dlouhodobé pokračování procesu předávání znalostí a dovedností i po skončení projektu. Projekt byl zaměřen na tři základní oblasti.

a. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, sběr a zpracování dat (dále NMS)

Sběr dat nezbytných k popisu situace v užívání drog. Vytvoření podmínek pro činnost NMS, jehož vznik je zárukou budoucí spolupráce s Evropským monitorovacím centrem v Lisabonu. Součástí bude informační server, který bude poskytovat odborníkům i široké veřejnosti informace z oblasti drogové problematiky.

- **Odhady prevalence problémového užívání ilegálních drog**

(členství v pracovní skupině – NPC SKPV).

- **Mortalita spojená s užíváním ilegálních drog**

(členství ve skupině - SKPV hl. m. Prahy).

b. Zlepšení horizontální a vertikální spolupráce

Spolupráce mezi jednotlivými ministerstvy, krajskými a místními úřady samosprávy, spolupráce mezi složkami prosazování práva a zařízeními poskytujícími odborné služby a pomoc, včetně propojování zařízení prevence a léčby závislostí.

- **Horizontální - centrální koordinace protidrogové politiky**

(členství v pracovní skupině - odbor prevence kriminality, odbor přípravy pracovníků ve veřejné správě, NPC SKPV).

c. Snižování poptávky a nabídky a posílení kapacity

Vytváření konkrétních programů, zvyšování kvality a dostupnosti programů primární prevence a substituční léčby, preventivní opatření a programy léčby ve věznicích, proškolení uniformovaných složek policie.

- **Primární prevence ve školách**

(členství v pracovní skupině - odbor prevence kriminality).

- **Substituční léčba uživatelů ilegálních drog**

(členství v pracovní skupině - NPC SKPV, OZZ MV).

- **Policie – vzdělávání uniformovaných složek**

(členství v pracovní skupině - odbor prevence kriminality, NPC SKPV, odbor vzdělávání a správy policejního školství, Policie ČR).

7.3.2.2 "EMCDDA co-operation CEECs"

Projekt nabízí technickou podporu zemím střední a východní Evropy při přípravě národních monitorovacích středisek. Realizaci projektu koordinuje a zajišťuje sekretariát RVKPP ve spolupráci s Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogové závislosti v Lisabonu. Cílem projektu je vytvořit institucionální a profesní podmínky pro zajištění sběru dat z oblasti snižování poptávky po drogách a snižování nabídky drog. (Členství v pracovní skupině – pracovní skupiny nejsou stálé, scházejí se ad hoc k řešení dílčích úkolů.)

7.3.2.3 "Community Action Against Drugs"

Bilaterální spolupráce s odborníky z Velké Británie byla zahájena v roce 2001. V první fázi se uskutečnily výměnné studijní pobyty českých a britských odborníků, jejichž cílem bylo zmapovat protidrogovou politiku obou zemí a vytipovat okruhy vzájemné spolupráce. Projekt nadále pokračuje.

Účast MV na projektu – MV navázalo spolupráci s britskou stranou, v září 2002 se pracovníci MV a Policie ČR zúčastnili týdenního studijního pobytu ve Velké Británii s cílem získat zkušenosti pro vytvoření dlouhodobé protidrogové strategie MV. V březnu 2003 proběhla reciproční návštěva britských expertů v ČR.

7.3.2.4 Audiovizuální dílo jako prostředek primární prevence

Obsahem projektu je prezentace problematiky zneužívání drog, prevence a léčby závislostí laické veřejnosti formou cyklu dokumentů, které vysílá ČT od února 2003.

(Členství v pracovní skupině – OPK.)

7.3.3 Spolupráce MV při zpracování dokumentů sekretariátu RVKPP o současné protidrogové politice

Zprávy jsou předkládány na základě mezinárodních smluv několika mezinárodním institucím:

- Evropské komisi – podklady o stavu přípravy na členství v EU,
- Programu pro kontrolu drog OSN – výroční zpráva ČR za příslušný rok,
- Komisi pro návykové látky OSN,
- Evropskému monitorovacímu centru pro drogy a drogové závislosti,
- Evropské komisi – zpráva o realizaci projektu Phare Twinning 2000.

8.

Shrnutí

- Nabídka a dostupnost drog v české populaci se navzdory poměrně dobré legislativě a vysokému nasazení zejména speciálních složek Policie ČR podle názoru odborníků nesnižuje. Závažným problémem je pronikání mezinárodního organizovaného zločinu na území ČR, který se angažuje zejména ve výrobě, distribuci a transferu drog. Roste i tzv. sekundární drogová kriminalita, která je dávana do souvislosti se snahou o získání finančních prostředků na nákup drog pro vlastní potřebu. Toto konstatování se týká zejména dětí a mladých lidí. U stejné části populace prudce akceleruje zneužívání tzv. tanečních drog.
- Česká republika je v boji proti drogám zapojena do mezinárodní spolupráce. Je signatářem všech významných mezinárodních dokumentů, které oblast boje proti drogám upravují. Podobně i český právní řád odpovídající ustanovení pro boj s nelegálními drogami obsahuje a je dále podle vývoje situace upravován.
- Policie ČR velmi intenzivně vnímá závažnost problematiky nelegálních OPL a kriminality s nimi související. Ve stávajícím systému policejní práce však existuje řada problémů, které negativně ovlivňují efektivitu boje s drogami²⁴. Nedostatky lze identifikovat zejména v oblasti personálního zabezpečení, odborné připravenosti, materiálního vybavení a toku informací. Toto konstatování se týká zvláště uniformovaných složek Policie ČR. Dalším problémem souvisejícím s drogami, zejména pak s prosazováním veřejného pořádku, je nedostatečná efektivita existujících nástrojů pořádkové policie k prosazování práva v této oblasti.
- V rámci resortu vnitra a Policie ČR jsou realizovány preventivní aktivity, které směřují zejména do oblasti specifické primární prevence - snižování poptávky po drogách. Tyto aktivity postupně nabývají systémového charakteru, a to i v oblasti vzdělávání těch policistů, kteří preventivní aktivity realizují. Zatím není vytvořen, ověřen a metodicky zpracován preventivní přístup ke snižování nabídky a dostupnosti drog.
- V oblasti meziresortní spolupráce jsou uzavřeny dohody umožňující efektivní spolupráci příslušných složek státní správy, včetně Policie ČR. Podobná situace je i na bilaterální mezinárodní úrovni. Významnou prioritou je v oblasti mezinárodní spolupráce příprava ČR na převzetí Schengenského acquis.
- Resort vnitra je ministrem vnitra zastoupen v Radě vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Prostřednictvím zástupců MV a Policie ČR se podílí na její činnosti, ovlivňuje tvorbu státní politiky na úseku boje proti drogám a participuje na realizaci řady projektů, které RVKPP zastřešuje.

Akční plán MV a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004 staví na předcházející analýze, reaguje na zjištěné skutečnosti a navrhuje konkrétní opatření, jejichž cílem je zvýšení efektivity a akceschopnosti Policie ČR v boji s organizovaným zločinem, a to jak v rámci České republiky, tak i na mezinárodní úrovni, a integrace proaktivních metod policejní práce do činnosti policejních útvarů na lokální úrovni při snižování škod, které trestná činnost související s drogami způsobuje občanům, lokálním komunitám a státu. Prioritou je omezování nabídky a dostupnosti drog mezi dětmi a mladými lidmi. Zvláštní pozornost je věnována oblasti odborné přípravy a dalšího vzdělávání policistů, materiálnímu zabezpečení a prevenci zneužívání drog mezi policisty.

III.

Akční plán a návrhy konkrétních opatření

1.

Cíle a priority Akčního plánu MV a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004

Cíle:

1.1 Omezení dostupnosti nelegálních drog na území ČR - dovozu, vývozu a výroby

Priority v této oblasti

- mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti všem aspektům obchodu s drogami, včetně omezování dovozu drog do ČR,
- eliminace organizačních struktur obchodníků s drogami,
- snižování výnosů obchodu s drogami prostřednictvím aktivit proti praní špinavých peněz,
- kontrola chemikálií a prekurzorů, ze kterých se vyrábějí syntetické drogy,
- redukce zdrojové produkce drog.

1.2 Vyšší efektivita práce Policie ČR v oblasti boje s trestnou činností související s drogami

Priority v této oblasti

- zefektivnit činnost Policie ČR při vyhledávání, dokumentování a zajišťování výnosů z trestné činnosti na úseku drog, v rámci Policie ČR optimalizovat počty policistů na úseku boje s drogami, včetně využití disponibilních sil,
- zlepšit materiální vybavení Policie ČR v oblasti vyhledávání a (objasňování) vyšetřování trestné činnosti související s drogami,
- zvýšit odborné kompetence policistů v boji s drogovou kriminalitou, maximální péči a pozornost věnovat uchazečům o přijetí do služebního poměru v Policii ČR a studentům středních policejních škol,
- zkvalitnit tok informací a komunikaci mezi policejními orgány na všech úrovních řízení a zvýšit kontrolní činnost v této oblasti.

1.3 Ochrana lokálních komunit před trestnou činností související s drogami

Priority v této oblasti

- zkvalitnit spolupráci příslušných útvarů Policie ČR s veřejností, představiteli obcí a dalšími subjekty, včetně pomáhajících, které se podílí na realizaci protidrogové politiky na místní úrovni,
- vytvářet podmínky pro zavádění proaktivních metod prevence trestné činnosti související s drogami,
- zpracovat koncepci preventivních projektů zaměřených na omezování dostupnosti nabídky drog na místní úrovni,

- vytvořit podmínky pro kontrolu zneužívání drog u účastníků v silničním provozu.

1.4 Ochrana dětí a mladých lidí před nelegálními drogami

Priority v této oblasti

- potlačovat nabídku a dostupnost drog v místech koncentrace mladých lidí,
- zvýšit odbornou úroveň působení policistů v oblasti sociální protidrogové prevence.

2.

Návrhy konkrétních opatření

První náměstek ministra vnitra

1. Jedenkrát ročně předložit vedení resortu Ministerstva vnitra informaci o plnění úkolů vyplývajících z Akčního plánu MV a Policie ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky na období 2003 - 2004.

Gesce: *odbor prevence kriminality*

Termín: *2004 – leden, 2005 – březen*

2. Zabezpečit zapracování problematiky drog a drogové kriminality, požadované Policejním prezidiem Policie ČR v profilech absolventů vzdělávacích programů, do rámcových programů nové základní odborné přípravy a specializačních kurzů.

Gesce: *odbor vzdělávání a správy policejního školství MV*

Termín: *průběžně*

3. Zabezpečit přípravu učitelů policejních škol (zejména učitelů předmětů pořádková, dopravní, kriminální služba a služba cizinecké a pohraniční policie), v oblasti problematiky drog a drogové kriminality, v souladu se schválenou “Konceptí dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků policejních škol MV”.

Gesce: *odbor vzdělávání a správy policejního školství MV ve spolupráci se*

Středními policejními školami MV a Policejní akademii MV

Termín: *průběžně*

4. Připravovat dle potřeb vzdělávacího a výcvikového procesu metodické materiály a výcvikové pomůcky pro oblast problematiky drog a drogové kriminality.

Gesce: *odbor vzdělávání a správy policejního školství MV ve spolupráci se*

Středními policejními školami MV a Policejní akademií MV

Termín: *průběžně*

5. Zpracovat analýzu účinnosti drogové legislativy.

Gesce: *odbor bezpečnostní politiky*

Termín: *do konce roku 2003*

6. Na základě dostupných údajů periodicky provádět analýzu kriminality související s drogami.

Gesce: *odbor bezpečnostní politiky*

Termín: *průběžně*

7. V rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni vytvořit v první etapě podmínky pro aplikaci modelových projektů zaměřených na snižování dostupnosti a nabídky drog.

Gesce: *odbor prevence kriminality*

Termín: *do konce roku 2003*

8. Pokračovat v přípravě a realizaci pilotního projektu výcviku policistů - pracovníků Preventivně informačních skupin (PIS) Policie ČR v primární protidrogové prevenci mezi mládeží.

Gesce: *odbor prevence kriminality*

ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou SKPV

Termín: *průběžně*

9. Vytvářet praktické pomůcky pro policisty v přímém výkonu služby k orientačnímu rozpoznávání užití OPL .

Gesce: *odbor prevence kriminality*

ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou SKPV

Termín: *průběžně*

10. Vytvořit preventivní projekt pro příslušníky Policie ČR, jehož cílem bude poskytnout dostatek informací z oblasti zneužívání anabolických steroidů.

Gesce: *odbor prevence kriminality ve spolupráci s Policejním prezidiem ČR*

Termín: *do konce roku 2004*

Policejní prezident

11. Provést analýzu systemizovaných pracovních míst policistů vyčleněných na problematiku OPL v rámci krajských a okresních ředitelství Policie ČR a Správy hl. města Prahy Policie ČR, včetně kombinace těchto tabulek s jinými problematikami. Navrhnout optimalizaci jejich počtů a rozdělení. Zpracovat tříletý harmonogram během něhož by mělo být dosaženo optimálního stavu.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *do konce roku 2003*

12. Provést analýzu potřeb v oblasti technického vybavení policistů, kteří řeší trestnou činnost související s problematikou nelegálních drog a navrhnout optimalizaci současného stavu, včetně zajištění odpovídajících pomůcek pro bezpečnost a zdraví policistů.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *do konce roku 2003*

13. Pokračovat ve vytváření a distribuci pomůcek pro identifikaci OPL (v Kriminalistickém ústavu Praha a OKTE - odbor kriminalistické techniky a expertiz správ krajů Policie ČR) s návodem, jak postupovat při odhalování a dokumentování protiprávních jednání souvisejících s drogovou kriminalitou.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *průběžně*

14. Zpracovat analýzu nástrojů pořádkové policie v oblasti prosazování veřejného pořádku na úseku drog.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *do konce roku 2003*

15. Změnit Evidenční statistický systém kriminality tak, aby byla vytvořena speciální sestava vypovídající o počtech a struktuře majetkové, násilné a mravnostní trestné činnosti páchané pod vlivem OPL nebo trestných činů motivovaných snahou získat finanční prostředky na nákup OPL.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *do konce roku 2003*

16. Uložit odpovědným vedoucím pracovníkům Policie ČR, aby byla zvýšena kontrolní činnost na úseku hlásné služby v Policii ČR podle Závazného pokynu policejního prezidenta a ředitele Úřadu vyšetřování pro ČR č. 64/2001, zejména o počtu trestných činů spáchaných v souvislosti s drogami.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *průběžně*

17. Realizovat projekt detekce drog u účastníků silničního provozu, který stanoví vhodné metody vyšetření přítomnosti OPL u řidičů, včetně zajištění vybavení pomůckami k rychlému a orientačnímu vyšetření přítomnosti OPL u řidičů a iniciace případných změn právních předpisů (zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích).

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

Termín: *do konce roku 2003*

18. Zapracovat do profilu absolventa nové základní odborné přípravy uniformovaných policistů problematiku drog a drogové kriminality.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

ve spolupráci s odborem vzdělávání a správy policejního školství

Termín: *do konce roku 2003*

19. Zkvalitnit další odbornou přípravu uniformovaných policistů v problematice drog a drogové kriminality ve školních policejních střediscích Policie ČR Správ krajů. Součástí odborné přípravy bude rovněž nácvik první pomoci osobám pod vlivem OPL. V první etapě vytvořit projekt vzdělávání uniformovaných policistů a pilotně ho ověřit v jedné ze Správ krajů Policie ČR.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

ve spolupráci s odborem vzdělávání a správy policejního školství

Termín: *do konce roku 2003*

20. Pokračovat v systému vzdělávání policistů uniformovaných i neuniformovaných formou specializačních kurzů, odborných seminářů a instrukčně-metodických zaměstnání, jejichž obsah je zaměřen na specifické formy kriminality. Součástí systému vzdělávání bude rovněž nácvik první pomoci osobám pod vlivem OPL.

Gesce: *Policejní prezidium ČR*

ve spolupráci s odborem vzdělávání a správy policejního školství

Termín: *průběžně*

21. Vytvořit a zavést do praxe manuál činnosti policistů, kteří při výkonu služby přicházejí do přímého kontaktu s uživateli OPL a zabezpečit jejich proškolení v rámci jejich odborné služební přípravy.

Gesce: Policejní prezidium ČR

Termín: do konce roku 2003

IV. PŘÍLOHY

- Příloha č. 1 Problémoví zneuživatelé drog podle druhu drogy a věkových skupin za období od 1. ledna do 30. září 2002
- Příloha č. 2 Úkoly vyplývající z Národní strategie protidrogové politiky na období let 2001 - 2004 - stav plnění
- Příloha č. 3 Dvoustranné mezinárodní dohody
Další smlouvy v gesci MV, které mohou být základem pro spolupráci v oblasti prevence a boje proti trestné činnosti související s OPL
- Příloha č. 4 Úkoly vyplývající pro MV z Schengenského acquis - stav plnění

Problémoví zneuživatelé drog podle druhu drogy a věkových skupin za období od 1.1. do 30.9. 2002

Věk	opiáty	kokain	stimulancia	hypnotika	halucinogeny	rozpustidla	kanabinoidy	jiné+léky	neznámá	celkem
do 15	1	0	7	0	1	17	59	1	0	86
15 - 19	269	4	1089	4	8	125	644	6	1	2150
20 - 24	917	4	1547	9	18	69	342	6	2	2914
25 - 29	528	1	767	11	12	29	72	2	5	1427
30 - 34	137	3	339	9	2	19	37	5	1	552
35 - 39	85	0	191	16	0	4	13	7	2	318
40 - 44	31	1	47	13	0	2	7	3	0	10
45 - 49	10	0	29	16	0	1	1	1	0	58
50 - 54	4	0	5	8	0	1	0	1	0	19
55 - 59	5	0	5	7	0	0	0	2	0	19
60 - 64	3	0	1	4	0	0	0	2	0	10
65 a dále	2	0	1	1	0	0	0	0	0	4
neznámá	1	0	5	2	0	3	1	0	0	9
celkem	2008	13	4083	100	41	270	1193	36	11	7755

Tabulka byla zpracována podle podkladů Národního koordinátora drogové epidemiologie ČR
Hygienické stanice hl.m. Prahy

Úkoly vyplývající z Národní strategie protidrogové politiky na období let 2001 – 2004 (příloha usnesení vlády č. 1045 ze dne 23. října 2000) – stav plnění.

V rámci Národní strategie protidrogové politiky na období let 2001 – 2004 byla ministru vnitra uložena řada úkolů směřujících do oblasti: zlepšení koordinace protidrogové politiky Ministerstva vnitra s ostatními resorty; zvýšení počtu, kvalifikační úrovně a jazykové a technické vybavenosti pracovníků, kteří se zabývají bojem s kriminalitou související s drogami; zlepšení toku informací mezi příslušnými útvary Policie ČR, k podpoře preventivních projektů zaměřených na snižování kriminality související s drogami; v rámci projektu Phare 2000 vytvoření jednotného informačního systému sběru, analyzování a distribuce dat v oblasti potlačování nabídky i snižování poptávky po drogách – National Focal Point (ve smyslu terminologie EU a EMCDDA).

Všechny uvedené úkoly bezprostředně souvisejí s protidrogovou strategií Ministerstva vnitra a staly se jedním z podkladů pro formulaci cílů protidrogové strategie a s ní souvisejících úkolů. Většina úkolů je průběžně plněna v souladu s usnesením vlády. Termín některých úkolů se v průběhu jejich plnění ukázal jako nereálný nebo podmíněný řadou dalších systémových opatření, proto Ministerstvo vnitra požádalo o úpravu termínů plnění.

1. A. Konkretizovat úkoly (včetně harmonogramu) vyplývající z Národní strategie protidrogové politiky vlády na období 2001 – 2004 a předložit je k projednání Meziresortní protidrogové komisi.
- B. Vyhodnotit dopady úkolů vyplývajících z Národní strategie na resortní kapitulu státního rozpočtu a zohlednit prioritní úkoly při sestavování rozpočtů na roky 2002 - 2004.

Termín:

A. do 31. 3. 2001

B. vždy do 30. 6. roku předcházejícího roku navrhovaného rozpočtu

Provede : ministr vnitra, ministr spravedlnosti, ministr obrany, ministr zdravotnictví, ministr práce a sociálních věcí, ministr školství, mládeže a tělovýchovy, ministr zemědělství

Plnění: průběžně plněno.

3. Vytvořit a zabezpečit podmínky pro další vzdělávání a zvyšování odbornosti a jazykové vybavenosti pracovníků resortu v oblasti protidrogové politiky (v případě Ministerstva vnitra též Policie ČR).

Termín: průběžně

Provede: ministr vnitra, ministr spravedlnosti, ministr obrany, ministr zdravotnictví, ministr práce a sociálních věcí, ministr školství, mládeže a tělovýchovy, ministr zemědělství

Plnění - NPC ve spolupráci s resortním školstvím připravuje specializovaný kurz pro pracovníky služby kriminální policie a vyšetřování po linii Toxi. Kurz bude zaměřen pro specializovaný výkon a pro všechny policisty zařazené na tomto úseku.. V oblasti jazykového vzdělávání bylo sjednáno několik mezinárodních dohod o poskytnutí jazykového školení pro policisty NPC, vzrostl počet policistů v jazykových kurzech resortního školství. Policisté absolvují řadu mezinárodních školení a stáží v oblasti protidrogového výkonu.

41. Zvyšovat kvalitu spolupráce a výměnu informací mezi útvary Police ČR, které působí v oblasti vyšetřování a postihování a potírání nedovolené výroby, obchodu a šíření drog.

Termín: průběžně

Provede: ministr vnitra

Plnění - proběhla reorganizace v oblasti Úřadu vyšetřování a služby kriminální policie v návaznosti na novelu trestního řádu. V roce 2001 byl vydán Závazný pokyn policejního prezidenta upravující vztahy, vazby a odpovědnost jednotlivých útvarů Policie ČR v oblasti postihování drogové kriminality, po reorganizaci se pracuje na novém závazném pokynu. Buduje se nový informační systém pro oblast postihování drogové kriminality a došlo k úpravám několika dalších informačních systémů, včetně změny ve statistice kriminality.

42. V souladu s vývojem drogové scény v ČR a s kriminalitou s tím související posilovat po personální a technické stránce příslušné útvary Policie ČR.

Termín: průběžně

Provede: ministr vnitra

Plnění - NPC byla významně posílena v oblasti personální v roce 2001, v souvislosti s reorganizací NPC má samostatné oddělení pro zpracovávání trestní agendy. K dalšímu posílení NPC došlo vytvořením expozitur – regionálních pracovišť – k 1.7.2002.

43. V rámci podpory výzkumu a vývoje podpořit projekt zaměřený na zjišťování drog u účastníků silničního provozu a předložit jeho závěry k projednání MPK.

Termín: do 31. 12. 2003

Provede: ministr vnitra

Plnění – úkol dopravní policie. Počátkem roku 2003 proběhlo připomínkové řízení k projektu zjišťování drog u účastníků silničního provozu, který předložila Policejní akademie ČR.

44. A. V rámci působnosti Policie ČR vypracovat projekt snižování nabídky a dostupnosti drog, včetně technického, personálního a finančního zajištění, na území hl. města Prahy.

B. Ověřit a vyhodnotit uvedený projekt v praxi a následně zpracovat metodiku za účelem realizace projektu i v jiných městech ČR.

Termín:

A. průběžně

B. průběžně

Provede: ministr vnitra

Plnění - prvním krokem ke zpracování výše uvedeného projektu bylo v roce 2001 provedení dotazníkového šetření, kterým byly osloveny všechny pražské policejní útvary, které se při své práci setkávají s problematikou OPL. Dotazník byl strukturován do čtyř základních bloků – formulace požadavků na zkvalitnění činnosti útvaru (personální stav na pracovištích, odborné předpoklady a profesní vzdělávání, legislativa, interní normy), operativně statistické poznatky z oblasti drogové kriminality a kriminality s ní související, spolupráce a komunikace s jinými subjekty, náměty a návrhy řešení v oblasti snižování nabídky a dostupnosti drog. Výsledek dotazníkového šetření jednoznačně ukázal, že realizace uvedeného úkolu není možná bez zpracování dlouhodobější protidrogové strategie MV, která jasně stanoví úkoly pro jednotlivé útvary MV a Policie ČR, jejichž plnění povede k posílení redukce nabídky drog (represe) a redukce poptávky po nich (prevence). Konkrétní úkoly jsou součástí Akčního plánu MV a Policie ČR. Za účelem snižování nabídky a dostupnosti drog, včetně technického, personálního a finančního zajištění, na území hl. m. Prahy byly vytvořeny pilotní projekty na Praze 2 a 5 s tím, že po odzkoušení některých modelových postupů s opatření bude realizace rozšířena na ostatní obvody.

45. V rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni podporovat programy nespécifické primární prevence sociálně-patologických jevů, včetně prevence užívání návykových látek.

Termín: průběžně

Provede: ministr vnitra

Plnění - v roce 2001 bylo do Programu prevence kriminality na místní úrovni zapojeno 84 měst a schválena státní účelová dotace na 397 projektů v celkové částce 42.160.000,- Kč, z toho bylo podpořeno částkou 15.448.000,- Kč 242 projektů sociální prevence (zaměřené na rizikové skupiny mládeže, oběti trestných činů, sociálně handicapované romské obyvatelstvo a další rizikové skupiny – propuštění z výkonu trestu, drogově závislí, bezdomovci, prostitutky). V roce 2002 pokračovalo MV v realizaci programu, ke kterému se pro tento rok přihlásilo 88 měst. Republikový výbor pro prevenci kriminality schválil poskytnutí dotace ze státního rozpočtu na 351 projektů v celkové částce 39.200.000,- Kč, z toho 18.711.000,-Kč na 278 projektů sociální prevence.

46. Ve spolupráci s MŠMT a sekretariátem RVKPP připravit program prevence užívání OPL, jehož smyslem je prostřednictvím speciálně připravených uniformovaných policistů poskytnout žákům základních škol dostatek informací z oblasti drogové problematiky a násilí.

Termín: průběžně

Provede: ministr vnitra ve spolupráci s ministryní školství, mládeže a tělovýchovy a výkonným místopředsedou SVKPP

Plnění - v roce 2001 začalo připravovat MV ve spolupráci s MŠMT program prevence užívání OPL, jehož smyslem je prostřednictvím speciálně připravených uniformovaných policistů poskytnout žákům základních škol dostatek informací z oblasti drogové problematiky a násilí. Jednalo se o analogii mezinárodního projektu D.A.R.E. V průběhu přípravy projektu shledal Výbor zástupců resortů zavedení projektu D.A.R.E. v České republice neefektivním, a to na základě řady hodnotících studií zpracovaných pro Ministerstvo spravedlnosti Spojených států. Proto se MV rozhodlo od programu ustoupit.

Připravovaný program D.A.R.E. byl plně nahrazen twinningovým projektem Phare – Twinning "Drug Policy", který byl připravován ve spolupráci s rakouským Ministerstvem vnitra. V rámci tohoto projektu budou proškoleni policisté, kteří působí v oblasti primární prevence. Součástí jejich aktivit je také přednášková činnost ve školských zařízeních. Jedná se o pracovníky Preventivně informačních skupin Policie ČR (PIS), které jsou řízeny Metodickou radou pro PIS ustanovenou pokynem ministra vnitra č. 58/1999. Pracovníci PIS spolupracují v jednotlivých regionech s protidrogovými koordinátory, pořádají v rámci preventivních aktivit besedy pro školy a kulturní zařízení, výchovná a nápravná zařízení a zájmové organizace dětí a mládeže. Předmětem jejich besed není pouze problematika drog, ale např. majetková, hospodářská, násilná či mravnostní trestná činnost, se kterými zneužívání návykových látek úzce souvisí.

V únoru 2003 proběhlo Instrukčně metodické zaměstnání zaměřené na primární protidrogovou prevenci a na trestnou činnost dětí a mládeže a páchanou na mládeži určené pro pracovníky PIS ze všech krajů ČR v rozsahu 15 hodin. Policisté byli

seznámení pracovníky NPC SKPV, Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování a odboru prevence kriminality s drogovou legislativou, nejčastěji užívanými drogami a jejich účinky, byla určena a pojmenována specifika jednotlivých regionů a definována specifika problematiky u dětí a mládeže. Policisté byli seznámeni s interaktivními metodami a formami práce se žáky základních škol a byli vybaveni příslušnými pracovními texty a dalším aktuálním materiálem. Další vzdělávání bude probíhat v režii jednotlivých krajů.

47. Vytvořit a zavést do praxe manuál preventivního působení policistů, kteří při výkonu služby přicházejí do přímého kontaktu s uživateli drog, zabezpečit jejich proškolení a v rámci jejich odborné služební přípravy posilovat strategii jednání s osobami pod vlivem OPL.

Termín: do 31. 12. 2002, průběžně

Provede: ministr vnitra

Plnění - manuál je vzhledem ke změně trestního řádu a řady interních aktů teprve zpracováván (NPC). Úkol je řešen v projektu Phare Twinning 2000 "Posílení národní protidrogové politiky" v oblasti "Vzdělávání profesionálů". Práce ve skupině "Policie" se účastní zástupci všech klíčových resortů, jejichž spolupráce je pro zajištění sběru dat v pěti tzv. klíčových indikátorech dle požadavků Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogové závislosti nezbytná (sRVKPP).

48. V rámci projektu Phare 2000 vytvořit ve smyslu terminologie EU a EMCDDA jednotný informační systém sběru, analyzování a distribuce dat v oblasti potlačování nabídky drog i snižování poptávky po nich – National Focal Point, a to ve struktuře Národní protidrogové centrály Police ČR a Generálního ředitelství cel pro oblast potlačování nabídky drog a v rámci sekretariátu MPK pro oblast prevence poptávky po drogách a léčby a resocializace návykových nemocí.

Termín: do 31. 12. 2002

Provede: ministr vnitra ve spolupráci s ministrem financí a výkonným místopředsedou RVKPP

Plnění - NPC navrhla revokaci tohoto bodu, doplněna byla spoluodpovědnost ministra financí. Byl zpracován a schválen návrh projektu nového informačního systému. Byl schválen a probíhá nákup softwarového prostředí. Byla zřízena nová pracovní místa analytiků. Probíhá výběr a vzdělávání analytiků na společné pracoviště. Byla provedena řada změn v databázích a informačních systémech Policie ČR (NPC).

Usnesením vlády č. 673/02 bylo v sekretariátu RVKPP zřízeno Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (dále NMS), které bude sběr dat v daných klíčových indikátorech pro potřeby ČR i Evropského monitorovacího centra pro drogy

a drogové závislosti (EMCDDA) zajišťovat. NMS zahájilo svoji činnost oficiálně od 1. 9. 2002, od 1. 1. 2003 byli přijati další odborní pracovníci. Pro oficiální zahájení spolupráce NMS a EMCDDA je třeba připravit, projednat a schválit návrh smlouvy o spolupráci mezi ČR a EK a smlouvu v termínu do 31. 12. 2002 uzavřít. V současnosti je připraven první návrh smlouvy a návrh směrnice pro uzavření smlouvy v souladu s usnesením vlády č. 328/1993 a probíhají konzultace s OKEU MZV a Odborem mezinárodní spolupráce a evropské integrace MV.

Úkoly, na jejichž plnění se má Ministerstvo vnitra podílet:

34. A. Zabezpečit v rámci činnosti drogového informačního systému v působnosti hygienické služby monitorování potřebných epidemiologických ukazatelů.
- B. Zkvalitnit a dobudovat systém jednotného sběru dat v oblasti drog a drogových závislostí odpovídající požadavkům EMCDDA.

Termín:

A. průběžně

B. do 31. 12. 2002

Provede: ministr zdravotnictví ve spolupráci s ministry vnitra, spravedlnosti, obrany, práce a sociálních věcí a školství, mládeže a tělovýchovy

Plnění - úkol je řešen v projektu Phare Twinning 2000 "Posílení národní protidrogové politiky" v oblasti "Zajištění systému sběru dat o drogách a drogových závislostech". Práce v devíti pracovních skupinách se účastní zástupci všech klíčových resortů, jejichž spolupráce je pro zajištění sběru dat v pěti tzv. klíčových indikátorech dle požadavků EMCDDA nezbytná.

49. Zabezpečit další vzdělávání protidrogových koordinátorů okresních a krajských úřadů.

Termín: průběžně

Provede: výkonný místopředseda RVKPP ve spolupráci s ministrem vnitra

Plnění - NPC se podílela na dalším vzdělávání protidrogových koordinátorů.

50. *Ve spolupráci s MV a MPK, s ohledem na reformu veřejné správy, vytvořit předpoklady pro pracovní uplatnění funkce protidrogového koordinátora v organizační struktuře okresních úřadů (popř. jejich nástupnických orgánů) a orgánů kraje, pro řízení a koordinaci ochrany před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami na úseku státní protidrogové politiky (zákon č. 37/1989), včetně jejich začlenění do katalogu prací.*

Termín: 30. 6. 2001

Provede: ministr práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra a výkonným místopředsedou RVPP

Plnění - v červnu 2002 se setkal ředitel sekretariátu RVKPP s řediteli krajských úřadů na poradě organizované Odborem pro reformu veřejné správy MV. Cílem setkání bylo projednat otázky převodu dotací z kapitoly VPS – výdaje na protidrogovou politiku v roce 2003 a jejich využití a převod stávajících okresních protidrogových koordinátorů na obce s rozšířenou působností. Byl dohodnut společný postup krajů a sekretariátu při přípravě návrhu pro zabezpečení koordinace protidrogové politiky na místní úrovni a při oslovení příslušných obcí s rozšířenou působností.

Dvoustranné mezinárodní dohody

- Dohoda mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem vnitra Turecké republiky o spolupráci při potírání mezinárodního nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami, mezinárodnímu terorizmu a organizovanému zločinu, podepsaná v Ankaře dne 17. ledna 1997.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajinské republiky o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, terorizmu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, podepsaná dne 30. června 1997 v Kyjevě.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Kyrgyzské republiky o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a prekurzory, terorizmu a dalším nebezpečným druhům trestné činnosti, podepsaná v Biškeku dne 8. dubna 1998.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorizmu a dalším nebezpečným druhům trestné činnosti, podepsaná dne 9. dubna 1998.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Bulharské republiky o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorizmu a dalším druhům nebezpečné trestné činnosti, podepsaná dne 17. března 1999 v Sofii.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Italské republiky o spolupráci v boji proti terorizmu, organizovanému zločinu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, podepsaná v Praze dne 22. března 1999.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Chorvatské republiky o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorizmu a dalším druhům nebezpečné trestné činnosti, podepsaná dne 30. listopadu 1999 v Praze.
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Lotyšské republiky a spolupráci v boji proti terorizmu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a organizovanému zločinu, podepsaná dne 14. listopadu 2000 v Praze.
- Smlouva mezi Českou republikou a Rumunskem o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a prekurzory, terorizmu a další závažné trestné činnosti, podepsaná dne 13. listopadu 2001 v Praze (dosud nevstoupila v platnost).
- Smlouva o spolupráci mezi Českou republikou a Evropským policejním úřadem ze dne 5. března 2002 ve znění její změny sjednané výměnou osobních not ze dne 13. února 2002 a 5. března 2002.

Další smlouvy v gesci Ministerstva vnitra, které mohou být základem pro spolupráci v oblasti prevence a boje proti trestné činnosti související s omamnými a psychotropními látkami

- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Francouzské republiky o spolupráci v oblasti policie, veřejného pořádku a veřejné správy ze dne 2. dubna 1997.

- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Chilské republiky o spolupráci v boji proti mezinárodnímu terorismu, mezinárodní organizované trestné činnosti a nedovolenému obchodu s omamnými, psychotropními a radioaktivními látkami ze dne 23. září 1996.
- Dohoda o spolupráci mezi federálním ministerstvem vnitra ČSFR a ministerstvem vnitra Kyperské republiky ze dne 7. prosince 1992.
- Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem vnitra Litevské republiky ze dne 29. března 1996.
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Maďarské republiky o spolupráci v boji proti terorismu, při potlačování nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami a organizovaného zločinu ze dne 16. února 1996.
- Dohoda o spolupráci mezi federálním ministerstvem vnitra ČSFR a ministerstvem vnitra Polské republiky ze dne 5. září 1991.
- Dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Rakouské republiky o spolupráci při předcházení a odhalování soudně trestných činů a zajišťování bezpečnosti silniční dopravy ze dne 21. června 1988.
- Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem vnitra Ruské federace ze dne 21. dubna 1997.
- Smlouva mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem vnitra Slovenské republiky o spolupráci a vzájemné pomoci ze dne 20. listopadu 1992.
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Republiky Slovinsko o spolupráci při potlačování nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami a organizovaného zločinu a v boji proti terorismu ze dne 22. května 1998.
- Dohoda mezi vládou ČSFR a vládou Spolkové republiky Německo o spolupráci v boji proti organizované kriminalitě ze dne 13. září 1991.
- Smlouva mezi ČR a Spolkovou republikou Německo o spolupráci policejních orgánů a orgánů působících při ochraně státních hranic v příhraničních oblastech ze dne 19. září 2000.
- Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem vnitra Tuniské republiky ze dne 10. května 1999.
- Dohoda mezi vládou ČR a vládou Republiky Uzbekistán o spolupráci v boji s trestnou činností ze dne 17. června 1998.

Pozn.: Z hlediska spolupráce v oblasti trestné činnosti ve vztahu k SRN je významná rovněž úprava policejní spolupráce obsažená ve Smlouvě mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2002, která byla připravena v gesci Ministerstva spravedlnosti.

Úkoly vyplývající pro MV z Schengenského acquis – stav plnění

Problematikou omamných a psychotropních látek se zabývá hlava III., kapitola 6 Schengenské prováděcí úmluvy. Níže uvedené úkoly vyplývají z této kapitoly a jsou rozpracovány v Implementačním dotazníku – počítačově vedené databáze stavu implementace Schengenského acquis.

Omamné a psychotropní látky

- Čl. 70, odst. 1:

Smluvní strany zřídí stálou pracovní skupinu, která je pověřena zkoumáním společných problémů týkajících se boje proti trestné činnosti v oblasti omamných látek a případně vypracováním návrhů na zlepšení, je-li to třeba, praktických a technických hledisek spolupráce mezi smluvními stranami. Pracovní skupina předkládá své návrhy výkonnému výboru.

Opatření: L – Právní základ v Dohodě

Gestor: implementační – MV (OPK), MF

prováděcí – MV (OPK), MF

- Čl. 70, odst. 2:

Pracovní skupinu podle odstavce 1, jejíž členy určí příslušné vnitrostátní orgány, tvoří zejména zástupci orgánů pověřených úkoly policie a celních orgánů.

Opatření: L - Určit orgán kompetentní k jmenování zástupce ČR do pracovní skupiny.

Gestor: implementační – MV (OBP, OMSEI), MF

prováděcí – MV (OBP, OMSEI), MF

N - Přijmout organizačně technická a personální opatření k jmenování zástupce ČR do pracovní skupiny.

Gestor: implementační – MV (P ČR), MF

prováděcí – MV (P ČR), MF

Plnění – není splněno. Zástupce ČR v pracovní skupině dosud nebyl určen, je nezbytné přijetí rozhodnutí, který resort zástupce vyšle. Po přijetí rozhodnutí může

NPC dále spolupracovat na zaškolení a dalším vzdělávání určeného, nebo vybraného zástupce.

- Čl. 71, odst. 1:

Smluvní strany se zavazují, že v oblasti přímého i nepřímého prodeje omamných a psychotropních látek jakéhokoli druhu, včetně konopí, jakož i v oblasti držení těchto látek za účelem jejich prodeje nebo vývozu přijmou v souladu se stávajícími úmluvami OSN veškerá opatření nezbytná pro předcházení a potlačování nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Opatření: L - Implementovat do vnitrostátní legislativy

Gestor: implementační – MV (OPK), MS

prováděcí - MV (OPK), MS

Plnění – Trestní zákon č.140/1961a Zákon o návykových látkách č.167/1998 Sb.

L - Právní základ v Dohodě

Gestor: implementační – MV (OPK)

prováděcí - MV (OPK)

N - Vypracovat koncepci pro prevenci a postih nezákonného obchodu s omamnými prostředky a psychotropními látkami

Gestor: implementační - MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění - je splněno. Viz trestní zákon, trestní řád, zákon č. 167/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 64/2001, usnesení vlády č. 1045/2000 Národní strategie protidrogové politiky na období 2001 – 2004, NPC se trvale podílí na práci Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

- Čl. 71, odst. 2:

Aniž jsou dotčeny články 74, 75 a 76 zavazují se smluvní strany, že budou předcházet s využitím správních a trestněprávních opatření nedovolenému vývozu omamných a psychotropních látek jakéhokoli druhu, včetně konopí, jakož i prodeji, dodávání a obchodování těchto látek a potlačovat je.

Opatření: L - Implementovat do vnitrostátní legislativy

Gestor: implementační – MV (OPK), MS

prováděcí - MV (OPK), MS

Plnění – Trestní zákon č. 140/1961

N - Přijmout organizačně technická opatření pro prevenci

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění – splněno. Vybudování expozitur NPC v regionech. Budování samostatného informačního systému na NPC, který by měl vyřešit komunikaci a sběr zájmových informací z regionů do centra a naopak.

N - Přijmout organizačně technická opatření pro postih nezákonného obchodu s omamnými prostředky a psychotropními látkami.

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění – splněno. Existují specializované útvary a odborná pracoviště v rámci SKPV. Kontrola osob a zboží na hranicích spadá do kompetence cizinecké a pohraniční policie a celní správy.

Čl. 71, odst. 3:

Za účelem boje proti nedovolenému dovozu omamných a psychotropních látek, včetně konopí, posílí smluvní strany na vnějších hranicích kontroly pohybu osob a zboží, jakož i dopravních prostředků. Pracovní skupina uvedená v článku 70 tato opatření upřesní. Tato pracovní skupina zejména posoudí možnost přesunutí části pracovníků policie a celních orgánů uvolněných z vnitřních hranic, jakož i využití moderních metod zjišťování drog a využití psů vycvičených pro vyhledávání drog.

Opatření: L - Implementovat opatření pracovní skupiny do vnitrostátní legislativy.

Gestor: implementační – MV (OPK)

N - Přijmout organizačně technická a personální opatření k posílení kontroly pohybu osob, zboží a dopravních prostředků na vnějších hranicích

Gestor: implementační – MV (P ČR), MF

prováděcí - MV (P ČR), MF

Plnění – na základě vydání interního řídicího aktu č. 90/2002 policejního prezidenta, kterým jsou stanoveny projekty pro přebírání schengenského acquis včetně projektu rušení kontrol na vnitřní hranici, budou v rámci služby specifikovány jednotlivé kroky k praktické realizaci odrážející i situaci na vnější hranici. I. vypracování projektu, II. implementace potřebných ustanovení vypsání projektu.

Čl. 71, odst. 4:

Za účelem dodržování tohoto článku budou smluvní strany zvláště střežit místa obecně známá jejich využíváním pro obchod s drogami.

Opatření: N - Přijmout organizačně technická opatření

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění – úkol pro P ČR vyplývá z obecných ustanovení zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR.

Čl. 71, odst. 5:

Pokud jde o boj proti nedovolené poptávce po omamných a psychotropních látkách jakéhokoli druhu, včetně konopí, učiní smluvní strany vše, co je v jejich působnosti, pro předcházení a boj proti negativním následkům této nedovolené poptávky. Opatření přijatá za tímto účelem jsou v pravomoci jednotlivých smluvních stran.

Opatření: N - Vypracovat koncepci prevence a potírání negativních důsledků nezákonné poptávky po omamných prostředcích.

Gestor: implementační – MV (OPK)

prováděcí - MV (OPK)

- Čl. 72:

Smluvní strany v souladu se svými ústavami a právními řády zajistí, aby byly přijaty takové právní předpisy, které umožní zabavování a konfiskaci výnosů z nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Opatření: N - Přijmout organizačně technická opatření k realizaci ustanovení článku 72.

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění – dne 17.10.2001 předložen návrh na zřízení oddělení výnosů ze závažné trestné činnosti, které se bude zabývat vyhledáváním, dokumentací a zajišťováním výnosů za účelem jejich následného propadnutí na základě pravomocného rozhodnutí soudu, v počtu 14 míst, s nárůstem o cca 10 míst v průběhu roku 2002. Oddělení zřízeno k 1.2.2002 s počtem 4 místa (pro nedostatek finančního krytí v rozpočtu P ČR), což je zcela nepostačující. Původně stanovené počty a jejich nárůst jsou naprostým minimem.

- Čl. 73, odst. 1:

Smluvní strany se v souladu se svými ústavami a právními řády zavazují, že přijmou opatření, která umožní v oblasti nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami využívat sledované dodávky.

Opatření: L - Implementovat do vnitrostátní legislativy včetně institutu kontrolované zásilky.

Gestor: implementační – MV (OBP), MS

prováděcí - MV (OBP), MS

Plnění – institut kontrolované zásilky je součástí novely TR, která byla přijata jako zákon č. 265/2001 Sb.

N - Přijmout organizačně technická opatření k provádění ustanovení odst. 1.

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění – je splněno, pojem sledovaná zásilka je obsažen v TR. Vnitřní předpisy PČR a CS a dodatek protokolu o spolupráci PČR a CS pro rok 2002.

Čl. 73, odst.2:

Rozhodnutí využít sledované dodávky se přijímá pro každý jednotlivý případ na základě předchozího povolení dotyčných smluvních stran.

Opatření: L - Určit orgán odpovědný za vydávání a vyžádání povolení kontrolovat zásilku.

Gestor: implementační – MV (OBP, OPK), MS

prováděcí - MV (OBP, OPK), MS

Plnění - proces schvalování sledování zásilky je dán § 158 d) TRŘ a § 159 b) TRŘ.

N - Přijmout organizačně technická opatření týkající se povolení kontrolované zásilky

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění - je splněno. Povolávacím orgánem je státní zastupitelství, organizační a technická opatření vyplývají a) z TRŘ b) z vnitřních předpisů PČR a CS c) z dodatku protokolu o spolupráci P ČR a CS.

Čl. 73, odst. 3:

Každá smluvní strana si na svém území ponechává řízení a kontrolu operace a je oprávněna zasáhnout.

Opatření: L - Určit orgán odpovědný za řízení operace a za provedení zásahu na území.

Gestor: implementační – MV (OBP, OPK)

prováděcí - MV (OBP, OPK)

Plnění – působnost útvarů P ČR v oblasti OPL řeší Závazný pokyn policejního prezidenta č. 64/2001, kterým se upravuje postup příslušníků P ČR při odhalování a dokumentování protiprávních jednání souvisejících s drogovou kriminalitou. V případě sledované zásilky se jedná o kompetenci NPC.

N - Přijmout organizačně technická opatření k provádění odstavce 3.

Gestor: implementační – MV (P ČR)

prováděcí - MV (P ČR)

Plnění – je splněno. Kompetence stanovena Závazným pokynem policejního prezidenta č. 64/2001.

- Čl. 74:

Pokud jde o dovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami, dohodnou se smluvní strany, že kontroly vyplývající z úmluv OSN vyjmenovaných v článku 71 a prováděné na vnitřních hranicích budou, bude-li to možné, přesunuty do vnitrozemí.

Opatření: L - Právní základ v Dohodě.

Gestor: implementační – MV (OBP), MF

Plnění – není v rozporu s tuzemskou legislativou.

Česká republika je připravena spolupodílet se na práci stálé pracovní skupiny (policie-clo) zabývající se bojem proti trestné činnosti v oblasti omamných látek. Spolupráci zainteresovaných resortů v oblasti omamných a psychotropních látek koordinuje Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

Postih v oblasti přímého i nepřímého prodeje omamných a psychotropních látek upravuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Za účelem postihu nezákonného obchodu s omamnými prostředky a psychotropními látkami byla nařízením ministra vnitra č. 3/2001 a Pokynem policejního prezidenta č. 69/2001 zřízena Národní protidrogová centrála Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR. Nadále je nutné usilovat o přijetí všech dostupných opatření nutných k předcházení a potlačování nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Zabavování a konfiskaci výnosů z nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami právní řád ČR umožňuje. Tato oblast je vnitrostátně pokryta ustanoveními trestního zákona o propadnutí a zabránění věci. Pro oblast mezinárodní spolupráce je možné použít §384 odstavec 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestního řádu, který umožňuje rozhodnout o konfiskaci majetku nebo jeho části za podmínek stanovených mezinárodní smlouvou.

Do legislativy ČR je také zahrnut institut sledované zásilky. Jedná se o novelu trestního řádu – zákon č. 265/2001 Sb., účinnou od 1.1. 2002 (§87 b – sledovaná zásilka). V praxi je již toto nové opatření prováděno. (Čl. 73, odst. 1, 2, 3 – Schengenská prováděcí úmluva.)

Orgánem odpovědným za řízení operace a za provedení zásahu na území ČR je Národní protidrogová centrála, organizačně technická opatření jsou prováděna dle závazného Pokynu policejního prezidenta č. 69/2001.

Přesun kontrol do vnitrozemí v případech zákonného obchodu s omamnými a psychotropními látkami je již prakticky prováděn.

Podmínky převozu omamných a psychotropních látek pro cestující k léčebným účelům upravuje obecně zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, podrobně metodický pokyn Ministerstva zdravotnictví pro cestující do a ze zahraničí (č. 8/2001, platný a účinný od července 2001). (Čl. 75, odst. 1, 2 - Schengenská prováděcí úmluva.)

Úpravu týkající se vzájemného informování států o opatřeních přijatých pro kontrolu zákonného obchodu s omamnými a psychotropními látkami obsahuje zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a vyhláška č. 304/1998 Sb. (Čl. 75, odst. 3 - Schengenská prováděcí úmluva.)